

Natuurwaarden Koggenland

Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden en gedragscode
voor bestendig beheer en onderhoud

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hogeschool
VHL
University of Applied Sciences

Vince Ronde & Jorke Wessels 2015

Natuurwaarden Koggenland

Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden en gedragscode
voor bestendig beheer en onderhoud

<i>Versie</i>	<i>: Definitief</i>
<i>Datum</i>	<i>: 4 juni 2015</i>
<i>Naam project</i>	<i>: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden en gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud</i>
<i>Opdrachtgever</i>	<i>: Van der Goes en Groot ecologisch onderzoeks- en adviesbureau, Alkmaar</i>
<i>Opgesteld door</i>	<i>: Jorke Wessels en Vince Ronde (studenten Hogeschool VHL)</i>
<i>Onderdeel van</i>	<i>: Afstudeeropdracht Bos en Natuurbeheer (major Natuur- en Landschapstechniek)</i>
<i>Begeleid door</i>	<i>: Roelof de Beer en Jaap Groot (Van der Goes en Groot) Hedwig van Loon (studiebegeleider Hogeschool VHL)</i>

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en kader	3
1.2	Probleembeschrijving en analyse	3
1.3	Probleemstelling en deelvragen	4
1.4	Doelstelling, toepassing en projectgrenzen	5
1.5	Leeswijzer	6
2	Methode	7
2.1	Bronnenstudie	7
2.1.1	Relevante wetgeving	7
2.1.2	Het voorkomen van beschermde en bedreigde soorten	8
2.1.3	Habitat-eisen van de aangetroffen beschermde soorten	9
2.1.4	Gedragscode	9
2.1.5	Nieuwe Wet Natuurbescherming	9
2.2	Veldwerk	10
3	Relevante wet- en regelgeving	12
3.1	Europese wet- en regelgeving	12
3.1.1	Conventie van Bern	12
3.1.2	Habitatrichtlijn	12
3.1.3	Vogelrichtlijn	13
3.2	Nederlandse wet- en regelgeving	14
3.2.1	De Flora- en faunawet	14
3.2.2	Natuurbeschermingswet	15
3.3	Aanvullende regelgeving	16
3.3.1	Natuurnetwerk Nederland	16
3.3.2	Weidevogelleefgebieden	16
3.4	Wet- en regelgeving per gebied	17
4	Natuurwaarden Koggenland	18
4.1	Flora	18
4.1.1	Aangetroffen soorten	18
4.1.2	Habitat-eisen zwaar beschermde flora	20
4.1.3	Biotoopbeoordeling zwaar beschermde flora	20
4.2	Vissen	21

4.2.1	Aangetroffen soorten.....	21
4.2.2	Habitat-eisen beschermde vissen	22
4.2.3	Biotoopbeoordeling beschermde vissen.....	23
4.3	Amfibieën en reptielen.....	23
4.3.1	Aangetroffen soorten.....	23
4.3.2	Habitat-eisen beschermde amfibieën	24
4.3.3	Biotoopbeoordeling amfibieën	24
4.4	Vogels.....	25
4.4.1	Aangetroffen soorten.....	25
4.4.2	Habitat-eisen beschermde vogels	28
4.4.3	Biotoopbeoordeling vogels met jaarrond beschermde nesten	29
4.5	Zoogdieren.....	29
4.5.1	Aangetroffen soorten.....	29
4.5.2	Habitat-eisen zwaar beschermde zoogdieren.....	31
4.5.3	Biotoopbeoordeling zoogdieren	32
5	Gedragscode bestendig beheer en onderhoud	36
6	Gedragscode en de nieuwe Wet Natuurbescherming.....	37
7	Conclusies, kritische beschouwing en aanbevelingen	39
7.1	Conclusies	39
7.2	Kritische beschouwing.....	40
7.3	Aanbevelingen	41
8	Bronnen	42
8.1	Boeken	42
8.2	Websites	43

Bijlage 1 Gedragscode bestendig beheer en onderhoud

Bijlage 2 km hok flora

Bijlage 3 km hok vissen

Bijlage 4 km hok amfibieën

Bijlage 5 km hok boombewonende vogels buitengebied

Bijlage 6 km hok boombewonende vogels A

Bijlage 7 km boombewonende vogels B

Bijlage 8 km hok bebouwingbewonende vogels

Bijlage 9 km hok zoogdieren

Bijlage 10 km hok vleermuizen

Bijlage 11 stippenkaart flora Tabel 1 en Rode lijst

Bijlage 12 stippenkaart flora Tabel 2
Bijlage 13 stippenkaart vissen
Bijlage 14 stippenkaart amfibieën
Bijlage 15 stippenkaart vogels
Bijlage 16 stippenkaart Rode lijst weidevogels
Bijlage 17 stippenkaart Rode lijst vogels
Bijlage 18 stippenkaart zoogdieren
Bijlage 19 biotoopbeoordeling flora
Bijlage 20 biotoopbeoordeling vissen
Bijlage 21 biotoopbeoordeling amfibieën voortplantingsbiotoop
Bijlage 22 biotoopbeoordeling amfibieën landbiotoop
Bijlage 23 biotoopbeoordeling boombewonende vogels
Bijlage 24 biotoopbeoordeling bebouwingbewonende vogels
Bijlage 25 biotoopbeoordeling grondgebonden zoogdieren
Bijlage 26 biotoopbeoordeling bebouwingbewonende vleermuizen
Bijlage 27 biotoopbeoordeling boombewonende vleermuizen

Voorwoord

Dit onderzoek is gedaan in het kader van de major Natuur- en Landschapstechniek, van de opleiding Bos- en Natuurbeheer aan de Hogeschool VHL te Velp.

Wij hebben met zeer veel plezier aan dit onderzoek gewerkt. Vrijwel elk facet van de opleiding Bos- en Natuurbeheer is terug gekomen in dit onderzoek. Van inventarisatie, soortenkennis en wetgeving tot veldwerk en het gebruik van ArcGis.

Graag willen wij alle betrokkenen bedanken die hebben geholpen bij het tot stand komen van dit rapport. In het bijzonder willen wij bedanken; Hedwig van Loon, voor niet alleen de begeleiding gedurende dit afstudeeronderzoek, maar ook gedurende de afgelopen jaren. Roelof de Beer voor de begeleiding vanuit Van der Goes en Groot en Jaap Groot voor de geboden kans tot afstuderen.

Tot slot willen wij onze partners en kinderen bedanken voor hun eindeloze geduld en morele ondersteuning de afgelopen vier jaar, zonder jullie was dit onmogelijk geweest!

Heerhugowaard, juni 2015

Vince Ronde

Obdam, juni 2015

Jorke Wessels

Samenvatting

Dit rapport is geschreven om de natuurwaarden in de gemeente Koggenland in kaart te brengen. De Flora- en faunawet is hierbij leidend geweest. Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de natuurwaarden zodat er bij bestendig beheer en onderhoud met behulp van een gedragscode kwalitatief beter met deze natuurwaarden kan worden omgegaan. Hierdoor wordt schade aan de aanwezige beschermde flora en fauna voorkomen of in ieder geval tot een minimum beperkt.

Bij het onderzoek is er door middel van literatuurstudie geïnventariseerd welke beschermde en bedreigde soorten er in Koggenland zijn waargenomen. Per soortgroep is in kaart gebracht waar deze soorten zijn aangetroffen. Vervolgens is er gemeente dekkend een inventarisatie gedaan waarbij de verschillende aanwezige biotopen op geschiktheid als leefgebied voor beschermde soorten zijn beoordeeld. Waar zich de geschikte en minder geschikte biotopen bevinden is tevens in kaart gebracht.

Om richtlijnen voor bestendig beheer en onderhoud aan te geven is voor Koggenland een gedragscode opgesteld die rekening houdt met de aangetroffen beschermde soorten. Om deze gedragscode ook in de toekomst bruikbaar te houden zijn de wijzigingen die voortkomen uit de ophanden zijnde nieuwe Wet Natuurbescherming in de gedragscode opgenomen.

Van de onderzochte soortgroepen (flora, vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren) zijn er in totaal 85 beschermde en/of bedreigde soorten aangetroffen in Koggenland. Deze zijn zowel tijdens de literatuurstudie als in het veld aangetroffen. Het betreft 21 plantensoorten, 7 vissoorten, 5 amfibiesoorten, 30 vogelsoorten en 22 zoogdiersoorten.

Tijdens de biotoopbeoordeling zijn er een aantal (zeer) geschikte biotopen aangetroffen. Dit zijn de bossen, sloten, boerderijtuinen, lintbebouwing en waterbergingen. Het overgrote deel van de sloten is voor beschermde vissen een (zeer) geschikt biotoop. Voor bebouwingbewonende vogels en vleermuizen zijn voornamelijk de gebouwen in de lintbebouwing geschikt als biotoop. De bossen zijn voor meerdere soortgroepen (zeer) geschikt biotoop bevonden. Boombewonende vogels en vleermuizen vinden hier geschikte bomen, zoogdieren vinden hier voedsel, rust en schuilmogelijkheden. Voor amfibieën bieden de bossen geschikt landbiotoop. Boerderijtuinen vormen over het algemeen (zeer) geschikte biotopen voor grondgebonden zoogdieren, amfibieën en boombewonende vogels. De waterbergingen zijn voor de vissen, flora en amfibieën als (zeer) geschikt biotoop beoordeeld.

Om ontheffingsaanvragen te voorkomen is voor Koggenland een gedragscode opgesteld. In de gedragscode bestendig beheer en onderhoud zijn gedragsregels opgenomen. Deze gedragsregels geven richtlijnen hoe er bij werkzaamheden gewerkt moet worden om verstoring en/of schade aan juridisch zwaar beschermde soorten te voorkomen. In de gedragscode is een natuurkalender opgenomen waarin per soort wordt beschreven in welke periode er gewerkt kan worden. Een belangrijk gevolg van de Wet Natuurbescherming is dat de lijst met beschermde soorten kleiner wordt. Voor Koggenland heeft dit als belangrijk gevolg dat er van de soortengroepen vogels en vissen geen beschermende soorten meer voorkomen.

1 Inleiding

Met het samenvoegen van de gemeenten Obdam en Wester-Koggenland is op 1 januari 2007 de gemeente Koggenland ontstaan. De gemeente is gelegen in Noord-Holland in de regio West-Friesland met aan de oostzijde het Markermeer (zie kaart 2). De gemeente bestaat uit 13 dorpskernen met bijbehorende buurtschappen en gehuchten en heeft een totale oppervlakte van ruim 84km².¹ Het aantal inwoners overschrijdt net de 22.000.

Het buitengebied beslaat een groot deel van de oppervlakte van de gemeente en wordt voornamelijk gebruikt als agrarisch gebied. Veel daarvan is grasland, maar ook bouwland met onder andere mais en tulpen komt veelvuldig voor. Namen als Berkmeer en Wogmeer duiden op droogmakerijen binnen deze gemeente. Enkele recreatiegebieden met afgesloten wateren zijn te vinden in Obdam, Hensbroek en Ursem. Er loopt ruim 1300 kilometer sloten door de gemeente. Naast veelal kleine polderwegen is de A7 een harde lijn door het landschap. Verder doorkruist de N507 de gemeente. Een klein deel van het Markermeer is gelegen binnen de gemeente Koggenland (zie kaart 2). Dit is onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (voormalig Ecologische Hoofd Structuur uit 2011, zie kaart 1) en tevens Natura 2000-gebied. Ook de polder Mijzen en recreatiegebied de Hulk bij Scharwoude zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS uit 2011)². Enkele dichtbij gelegen beschermde natuurgebieden zijn onder andere de polder Zeevang (ten zuiden van Oudendijk, zie kaart 2) en de Eilandspolder (ten zuiden van de polder Mijzen, zie kaart 2). Verder zijn er in de provincie een aantal weidevogelleefgebieden (zie kaart 1) aangewezen in Koggenland. Enkele voorbeelden daarvan zijn de polder Mijzen, Berkmeer en het zuidelijke deel van de Wogmeer.³

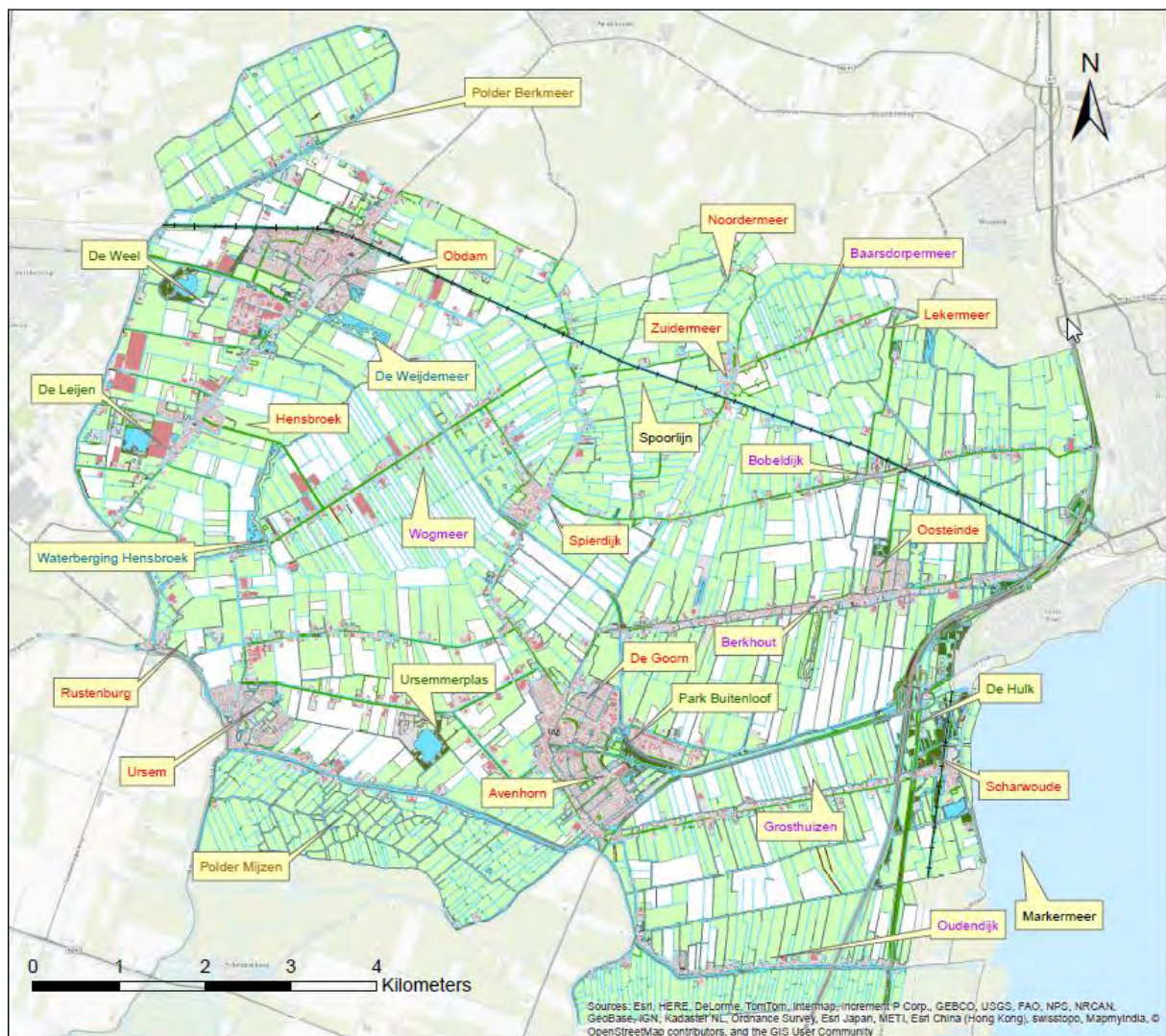

Kaart 1 EHS en Weidevogelleefgebieden (2011)

¹<http://koggenland.nl>

² Structuurvisie Noord-Holland 2040, provincie Noord-Holland 2011

³ Structuurvisie Noord-Holland 2040, provincie Noord-Holland 2011

De ligging van de gemeente binnen Noord-Holland

Legenda

Paars = Lintbebouwing

Rood = Dorpskern

Groen = Recreatieterrein met water en loofbos

Bruin = Polder

Kaart 2 Toponiemenkaart Koggenland

1.1 Aanleiding en kader

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in Nederland van kracht. Deze wet geeft aan welke van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten beschermd dienen te worden. De beschermde soorten zijn ingedeeld in 3 categorieën die de mate van bescherming aangeven. Vanwege deze wet hebben gemeenten de verplichting om bij inrichtings- of beheersmaatregelen rekening te houden met (in het plangebied) aanwezige beschermde dier- en plantensoorten.⁴

Op welke manier er met de verschillende soorten rekening moet worden gehouden kan worden omschreven in een gedragscode. Hierin worden de gedragsregels omschreven waaraan men zich tijdens regulier beheer of de uitvoering van een project dient te houden. Op deze manier kan schade aan een dier- of plantensoorten worden voorkomen of tot een minimum worden beperkt. Er kunnen verschillende gedragscodes worden opgesteld. Zo zijn er gedragscodes voor bestendigbeheer en onderhoud en gedragscodes voor ruimtelijke ontwikkeling en ingrepen. Om geldend te zijn moet een gedragscode door het ministerie van Economische Zaken zijn goedgekeurd.⁵ Omdat Koggenland nog geen gedragscode bestendig beheer en onderhoud heeft, wordt deze opgesteld. Om inzicht te krijgen waar er beschermde natuurwaarden zijn aangetroffen of waar deze te verwachten zijn, zijn verspreidingskaarten en biotoopbeoordelingskaarten van groot belang. Met behulp van deze kaarten wordt duidelijk waar aanvullend onderzoek eventueel noodzakelijk is. De opdracht voor het maken van dergelijke kaarten is door de gemeente Koggenland neergelegd bij ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot Alkmaar.

In 2015 wordt de nieuwe Wet Natuurbescherming verwacht. De Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet worden in de nieuwe Wet Natuurbescherming samengevoegd. Het doel van deze wet is een goede bescherming van de biodiversiteit zonder daarbij de lasten voor de burgers en bedrijven te verhogen. Uitgangspunt van deze wet is dat natuur intrinsieke waarde heeft. Wat veranderen gaat is dat de regels met betrekking tot Natura 2000 gebieden, bossen en de bescherming van in het wilde levende dieren en planten eenvoudiger en duidelijker worden.⁶ Dit kan gevolgen hebben voor de op te stellen gedragscode en de natuurwaarden in Koggenland. Om deze mogelijke gevolgen vast te stellen wordt de nieuwe Wet Natuurbescherming geanalyseerd (huidige versie op het moment van schrijven). In de toekomst kan de opgestelde gedragscode met eventuele aanpassingen dan nog steeds worden gebruikt.

1.2 Probleembeschrijving en analyse

In Koggenland vinden voortdurend beheersmaatregelen plaats. Hoe per beheersmaatregel gewerkt moet worden is mede afhankelijk van de op de betreffende locatie aanwezige natuurwaarden (zie *hoofdstuk 2*). Op dit moment heeft de gemeente geen volledig zicht op de (potentiële) natuurwaarden en waar deze zich bevinden in de gemeente. In het geval van de aanwezigheid van bepaalde beschermde planten- en diersoorten kan het zijn dat er ontheffing moet worden aangevraagd bij bestendig beheer en onderhoud. Dit kost tijd en geld.⁷ Als er wordt gewerkt volgens de richtlijnen van een goedgekeurde gedragscode hoeft er geen ontheffing meer worden aangevraagd en kan er dus sneller en met zo min mogelijk schade voor de betreffende natuurwaarden gewerkt worden.

⁴<http://wetten.overheid.nl>

⁵<https://mijn.rvo.nl>

⁶www.ondernemersplein.nl

⁷www.mijnrvo.nl

Omdat kennis omtrent (potentiële) natuurwaarden vrijwel ontbreekt, is het voor de gemeente moeilijk om te beoordelen hoe er bij beheer moet worden gehandeld. Het zou kunnen dat beheer niet of slechts onder voorwaarden is toegestaan, omdat beschermde natuurwaarden in het geding komen. De kennis omtrent flora en fauna binnen de gemeente is momenteel niet beschikbaar of ligt verspreid over een aantal organisaties. Enkele voorbeelden hiervan zijn Landschap Noord-Holland en Weidevogelverenigingen. Ecologisch advies- en onderzoeksbureau Van der Goes en Groot beschikt over veel kennis omtrent het voorkomen van soorten, biotoopbeoordelingen en gedragscodes. Om tot een biotoopbeoordeling te komen zullen de studenten zelf het veld in gaan om potenties van biotopen in te schatten.

Om gebiedsdekkend een overzicht te verkrijgen van de natuurwaarden worden natuurwaardenkaarten opgesteld. Op de biotoopbeoordelingskaarten worden de potenties van biotopen binnen de gemeente weergegeven. Daarnaast wordt er voor het bestendig beheer en onderhoud een gedragscode opgesteld. De natuurwaardenkaarten en de gedragscode worden opgesteld in het kader van de Flora- en faunawet. De soorten die opgenomen zijn in de lijsten van de Flora- en faunawet en de Rode lijst soorten zijn bepalend voor de natuurwaarden. Voor Rode lijst soorten zijn er geen juridische kaders (en dus zullen deze soorten niet in de biotoopbeoordeling en gedragscode worden meegenomen), maar omdat deze soorten in meer of mindere mate bedreigd worden in hun voorkomen, zijn deze soorten ook als natuurwaarden opgenomen.

De analyse van de nieuwe Wet Natuurbescherming moet uitwijzen hoe soorten in de toekomst beschermd moeten worden. Het is onduidelijk of de op te stellen gedragscode zodanig geïmplementeerd kan worden dat deze toereikend is. Door een analyse te maken van de nieuwe Wet Natuurbescherming kan gekeken worden of de gedragscode bruikbaar is met enkele aanpassingen of dat er een nieuwe gedragscode gemaakt zal moeten worden.

1.3 Probleemstelling en deelvragen

Voortkomend uit de probleembeschrijving kan de volgende probleemstelling beschreven worden:

De gemeente Koggenland heeft beperkte kennis van de in de gemeente aanwezige beschermde en/of bedreigde planten- en diersoorten. Daarnaast ligt de kennis die beschikbaar is verspreid over verschillende organisaties. In het geval van de biotoopbeoordeling is er geen kennis aanwezig.

De onderzoeksvraag behorende bij deze opdracht luidt als volgt:

Waar binnen de gemeente Koggenland bevinden zich (in potentie) natuurwaarden en hoe dient men te werk te gaan als er conform de regels vanuit Flora- en faunawet beheerd moet worden?

Om te komen tot de beantwoording van de onderzoeksvraag zijn de onderstaande deelvragen opgesteld.

Deelvragen:

- Welke soorten worden, bekeken vanuit de natuurwetgeving en de Rode lijsten, gerekend tot natuurwaarden?
- Waar bevinden deze soorten zich binnen gemeente Koggenland?
- Waar bevinden zich potentiële leefgebieden voor de beschermde (en overig aangewezen) soorten?
- Wat houdt een gedragscode bestendig beheer in?
- Heeft de nieuwe Wet Natuurbescherming gevolgen voor de inhoud van de op te stellen gedragscode? En zo ja: welke gevolgen op welke punten van de gedragscode?

1.4 Doelstelling, toepassing en projectgrenzen

Het doel van het onderzoek is drieledig:

- 1) Het zo volledig mogelijk weergeven van de verblijf- en vindplaatsen van Rode lijst soorten en de onder de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna. Aanvullend worden (per soortgroep) de potentiegebieden voor beschermde soorten in kaart gebracht om zo nog vollediger aan te kunnen geven welke delen van de gemeente dergelijke natuurwaarden kunnen bevatten. Gebieden waarbij de potentie ingeschat gaat worden betreffen voornamelijk niet onderzochte, slecht onderzochte of lang niet onderzochte gebieden.
- 2) Het opstellen van een gedragscodebestendig beheer en onderhoud in rapportvorm. In deze gedragscode wordt, voor onder de Flora- en faunawet beschermde dier- of plantensoorten, aangegeven wat de specifieke richtlijnen zijn voor bestendig beheer en onderhoud. Mochten er soorten zijn die overeenkomstige eisen, of juist conflicterende eisen hebben, zal dit in de gedragscode opgenomen worden.
- 3) Inzichtelijk maken op welke punten de gedragscode bestendig beheer verandert, als de nieuwe Wet Natuurbescherming ingaat.

Toepassing:

- Door middel van natuurwaardenkaarten en bijbehorende gedragscode bestendig beheer en onderhoud, sneller en met zo min mogelijk schade voor de natuurwaarden, kunnen inspelen op beheersvraagstukken en op deze manier voldoen aan de Flora- en fauna wet. Omdat er meer inzicht is in welke natuurwaarden waar zijn te verwachten, heeft de gemeente een beter beeld waar een quickscan eventueel zou kunnen volstaan of waar eventueel een vervolgonderzoek verwacht kan worden. Waar aangetroffen beschermde natuurwaarden worden aangetroffen, is werken volgens de gedragscode afdoende.⁸

Projectgrenzen:

Er is een keuze gemaakt voor de soortgroepen vogels, vissen, amfibieën en reptielen, zoogdieren en flora. De Rode lijst soorten uit deze soortgroepen zijn, zoals eerder aangegeven, ook meegenomen als natuurwaarden.

De verwachting is dat er weinig juridisch beschermde soorten zijn te verwachten uit andere dan de onderzochte soortgroepen.⁹ Een andere reden dat er voor deze soortgroepen is gekozen en niet voor andere zoals bijvoorbeeld dagvlinders, mossen of libellen, is dat er naar deze soortgroepen geen of summier onderzoek is gedaan in de gemeente Koggenland.

Voor de biotoopbeoordeling zijn enkel onder de Flora- en faunawet beschermde soorten (Tabel 1, 2 en 3) het uitgangspunt geweest. Omdat de Rode lijst soorten geen juridische status hebben zijn deze niet bepalend geweest voor de biotoopbeoordeling en de gedragscode bestendig beheer en onderhoud.

⁸ www.infomil.nl

⁹ Mondelinge mededeling R. de Beer, 2015

1.5 Leeswijzer

Na de inleiding uit hoofdstuk 1 komen in hoofdstuk 2 de gevolgde methoden en daarbij behorende werkwijzen aan bod. In hoofdstuk 3 wordt de relevante wetgeving behandeld. De nadruk ligt hier op de Flora- en faunawet. Deze wet is het meest relevant voor het opstellen van de natuurwaardenkaarten en de gedragscode. Vervolgens worden de gevonden natuurwaarden in hoofdstuk 4 per soortgroep besproken. In dit hoofdstuk worden de biotoopbeoordelingen per soortgroep behandeld. In hoofdstuk 5 staat de gedragscode centraal. Hier wordt duidelijk aangegeven hoe er bij bestendig beheer en onderhoud met beschermde flora en fauna kan om worden gegaan. In hoofdstuk 6 worden de veranderingen besproken die in de gedragscode zouden moeten worden doorgevoerd als gevolg van de nieuwe Wet Natuurbescherming. Ten slotte worden in hoofdstuk 7 conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2 Methode

In dit hoofdstuk staan de methoden en werkwijzen beschreven die tijdens dit onderzoek zijn gehanteerd. Het onderzoek is gestart met een bronnenstudie. Hierbij is onderzoek gedaan naar:

- De wetgeving welke relevant is voor de natuurwaardenkaart en de gedragscode (zie § 2.1.1).
- De beschermde soorten die er binnen de gemeentegrenzen zijn waargenomen (zie § 2.1.2).
- Andere binnen de gemeente voorkomende bedreigde flora en fauna waar door de gemeente bij bestendig beheer en onderhoud rekening mee kan worden gehouden (zie §2.1.2).
- De habitateisen van de aangetroffen beschermde soorten (onderverdeeld in soortgroepen)(zie §2.1.3).
- Een gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud. Wat deze inhoudt en hoe deze vorm gegeven kan worden (zie § 2.1.4).

Na het uitvoeren van de bronnenstudie is een inventarisatie uitgevoerd, waarbij potenties van beschermde flora en fauna in de gehele gemeente nader zijn bekeken en gekarteerd. Tijdens deze inventarisaties zijn er in het veld tevens aanvullende waarnemingen gedaan van beschermde flora en fauna. Deze zijn toegevoegd aan de waarnemingen die uit de bronnen zijn gehaald.

Alle waarnemingen en de in het veld ingeschatte potenties zijn verwerkt tot kaarten. Vervolgens is er een gedragscode opgesteld en is door middel van een aanvullende bronnenstudie de nieuwe Wet Natuurbescherming geanalyseerd. De verschillen tussen de huidige wetgeving en de toekomstige wetgeving zijn in de gedragscode weergegeven. Hierbij is aangegeven hoe de gedragscode aangepast moet worden om ook in de toekomst geschikt te blijven.

Hieronder worden de gevolgde methoden en werkwijzen nader besproken.

2.1 Bronnenstudie

2.1.1 Relevante wetgeving

Om te bepalen welke wet- en regelgeving relevant is bij het maken van de natuurwaardenkaart en de gedragscodes, zijn verschillende regelgevingen en wetten geanalyseerd. Uit deze wet- en regelgeving volgt welke soorten er worden gerekend onder beschermde natuurwaarden. De volgende wet- en regelgeving is hierbij geanalyseerd:

- Conventie van Bern¹⁰
- Habitatrictlijn¹¹
- Flora- en faunawet¹²
- Natuurbeschermingswet¹³

Het resultaat van deze analyse is het hoofdstuk relevante wet- en regelgeving (*hoofdstuk 3*).

¹⁰<http://minez.nederlandsesoorten.nl>

¹¹<http://minez.nederlandsesoorten.nl>

¹²<http://wetten.overheid.nl>

¹³<http://wetten.overheid.nl>

2.1.2 Het voorkomen van beschermde en bedreigde soorten

Omdat in Koggenland weinig beschermde soorten buiten vijf onderzochte soortgroepen zijn te verwachten (zie ook §1.4) is in overleg met R. de Beer besloten onderzoek te verrichten naar de soortgroepen vogels, vissen, amfibieën en reptielen, zoogdieren en flora.

Om te inventariseren welke beschermde en Rode lijst soorten er in Koggenland zijn aangetroffen is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Het resultaat van deze analyse leidt tot een lijst met juridisch beschermde en Rode lijst soorten die opgenomen is in het hoofdstuk Natuurwaarden Koggenland (*hoofdstuk 4*)

Hieronder wordt weergegeven welke bronnen zijn geanalyseerd:

- Verschillende verspreidingsatlassen van Noord-Holland, uitgegeven door Landschap Noord-Holland (volledige literatuurverwijzing wordt weergegeven in de literatuurlijst).
 - Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen 1980-1999/2000-2010
 - Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009
 - Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren 1989-1999/2000-2014
 - Atlas van de Noord-Hollandse flora 2014
 - Atlas van de Noord-Hollandse vissen 1980-1999/2000-2012

In de verspreidingsatlassen is het voorkomen van een soort weergegeven op kilometerhok niveau. Wanneer een soort is aangetroffen in een kilometerhok, die voor minder dan de helft binnen de gemeente valt, is er gekeken of deze soort in één van de omliggende hokken ook voorkomt. Is dit het geval, dan is de soort weergegeven op de kaart.

Achter de bronnen staan de tijdsperiodes waarop de waarnemingen uit deze atlassen zijn verdeeld. Omdat het zeer betrouwbare en uitgebreide bronnen zijn is ervoor gekozen om de waarnemingen mee te nemen zoals opgenomen in de atlas. De waarnemingen voor 2000 zijn in dit geval ook meegenomen. Omdat in beide tijdsperiodes niet evenveel onderzoek is geweest naar soorten, zegt het niet veel over het verdwijnen of verschijnen van een soort, maar meer over een verlaagde of verhoogde waarnemersinspanning, het zogenoemde waarnemerseffect (zie § 7.2).

Het voorkomen op kilometerhok niveau zegt iets over het globale voorkomen van een soort, maar niets over de aangetroffen hoeveelheden en in wat voor biotoop een soort is aangetroffen (dit in tegenstelling tot de exacte waarnemingen). Ook om deze reden is er voor gekozen om beide tijdsperiodes uit de verspreidingsatlassen mee te nemen.

- De website www.waarneming.nl.

Van deze website zijn waarnemingen geanalyseerd die zijn gedaan binnen de grenzen van gemeente Koggenland tussen januari 2010 tot januari 2015. Oudere waarnemingen zijn niet meegenomen om ervoor te zorgen dat de gebruikte data recent zijn. Per soortgroep is er gekeken of er beschermde soorten en/of soorten van de Rode lijst zijn waargenomen. Daarbij is er bij de vogels gekeken naar de geldigheid van de waarnemingen op basis van de richtlijnen van het boek *Vogelinventarisatie* (Hustings et al 1985).

- Onderzoeksrapporten Van der Goes en Groot

Onderzoeken uitgevoerd door Van der Goes en Groot zijn op waarnemingen geanalyseerd. Het betreft rapporten van ecologische onderzoeken die voornamelijk binnen de gemeente Koggenland hebben plaatsgevonden. Bij twee onderzoeken gaat het om gemeentegrens overstijgende onderzoeken. Hiervan zijn enkel de waarnemingen die binnen gemeente Koggenland vallen meegenomen.

- Diverse losse waarnemingen zoals die van Mw. Van den Tempel, (medewerkster bij Landschap Noord-Holland), Dhr. Timmer en vrijwilligers van de stichting vrijwillige weidevogelbescherming Obdam e.o.
- De waarnemingen die tijdens het inschatten van de potentieel geschikte lijn- en vlakelementen zijn gedaan, zijn meegenomen in het totaal van aangetroffen natuurwaarden (zie § 2.2).

Bron	Resultaat
Verspreidingsatlassen	Excel bestand + Kilometerhok kaarten
Www.waarneming.nl	Excel bestand + Stippen/Kilometerhok kaarten
Rapporten Van der Goes en Groot	Excel bestand + Stippen kaarten
Diverse waarnemers	Excel bestand + Stippen kaarten
Eigen waarnemingen (zie § 2.2)	Excel bestand + Stippen kaarten

Tabel 1 Bronnen en resultaten

Bij de analyse van bovenstaande bronnen zijn alle waarnemingen van beschermde soorten en soorten van de Rode lijst in Excel ingevoerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in stipwaarnemingen (op basis van XY coördinaten) en waarnemingen op kilometerhok niveau (zie tabel 1). De Excel sheets zijn vervolgens geïmporteerd in ArcGis. Hierbij is gebruik gemaakt van ArcGis, versie 10.2.1. Zoals te zien is in tabel 1 zijn er met behulp van ArcGis vervolgens kaarten van gemaakt waarop de exacte locaties van de aangetroffen soorten staan weergegeven en kaarten waarbij de aangetroffen soorten op kilometer hok staan weergegeven.

2.1.3 Habitatieisen van de aangetroffen beschermde soorten

Door middel van literatuurstudie zijn de habitatieisen van de aangetroffen beschermde soorten geanalyseerd. De habitatieisen zijn per soortgroep beschreven voorafgaand aan de biotoopbeoordeling. Hierbij is van een groot aantal verschillende bronnen gebruik gemaakt. Voor de exacte bronvermelding wordt verwezen naar hoofdstuk 4 en de bronnenlijst (zie hoofdstuk 8).

2.1.4 Gedragscode

Om een beeld te krijgen wat een gedragscode bestendig beheer en onderhoud inhoudt, zijn verschillende door de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) goedgekeurde gedragscodes¹⁴ geanalyseerd. Om de gedragscode voor Koggenland op te stellen is de gedragscode van Wormerland als basis gekozen. Er zijn delen van de tekst overgenomen en waar nodig aangepast om de gedragscode geschikt te maken voor Koggenland. Er is gekozen voor de gedragscode van Wormerland omdat deze gemeente gedeeltelijke overeenkomstige landschappelijke kenmerken en grondgebruik kent. Deze gedragscode is goedgekeurd door de RVO.

2.1.5 Nieuwe Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming is op 8 april 2015 gedownload van de site www.rijksoverheid.nl en geanalyseerd. Tijdens deze analyse zijn de voor de gedragscode relevante wijzigingen genoteerd. Met name hoofdstuk 3 paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 zijn geanalyseerd omdat hier de voor de gedragscode belangrijkste delen vermeld staan met betrekking tot de beschermde soorten. Vervolgens zijn de relevante wijzigingen toegevoegd aan de gedragscode zodat er duidelijk is wat er verandert aan de gedragscode zodra de nieuwe Wet Natuurbescherming ingaat.

¹⁴<https://mijn.rvo.nl>

2.2 Veldwerk

Tussen 13 en 25 april 2015 zijn door middel van veldbezoeken potenties voor het voorkomen van beschermde flora- en fauna in de aanwezige habitats ingeschat. Er zijn geen biotopen beoordeeld op potenties voor Rode lijst soorten, omdat deze geen juridische status kennen. Tijdens deze biotoopbeoordeling zijn ook aanvullende waarnemingen van beschermde soorten gedaan. Deze waarnemingen zijn toegevoegd als XY coördinaten aan de stippenkaarten. Voor de biotoopbeoordeling zijn openbare wegen afgereden met behulp van auto en fiets om een zo compleet mogelijk beeld van de potentiële habitats te verkrijgen. Er is nauwelijks van openbare autowegen en/of fietspaden afgeweken omdat dat te veel tijd zou kosten. Enkele bijzondere gebieden zoals De Hulk, Park Buitenloof, de Weel, de Leijen en de Ursemmerplas (zie kaart 2) zijn wél kort te voet bezocht om deze apart te beschrijven en op potenties in te schatten.

Tijdens de veldbezoeken is van zo veel mogelijk vlak- en lijnelementen een inschatting gemaakt voor het mogelijk voorkomen van beschermde soorten. Bomenrijen, lijnvormige wateren en lintbebouwing werden hierbij als lijnelementen beschouwd. Bosjes, plassen, tuinen, weilanden en andere terreinen werden hierbij als vlakken beschouwd.

Tijdens het veldwerk is er gebruik gemaakt van veldkaarten. De gehele gemeente is hierbij verdeeld over 24 veldkaarten. Deze veldkaarten zijn op A3 formaat afgedrukt op een schaal van 1:7500 zodat de vlak- en lijnelementen groot genoeg werden om er op de kaart een potentie bij te schrijven. Tijdens het veldwerk zijn de potenties met een code op de kaart weergegeven. Deze gegevens zijn vervolgens met het ArcGis inzichtelijk gemaakt in potentiekaarten.

Omdat het potentiële voorkomen van de juridisch beschermde plantensoorten erg uiteenloopt (op basis van de habitateisen) is er bij deze soortgroep voor gekozen om enkel de juridisch zwaarder beschermde soorten mee te nemen in de biotoopbeoordeling. De in Koggenland belangrijkste juridisch zwaar beschermde plantensoorten die zijn aangetroffen zijn: Rietorchis, Daslook, Waterdrieblad, Steenbreekvaren en Tongvaren. Waterdrieblad, Steenbreekvaren en Tongvaren komen slechts incidenteel voor. Daarnaast komen Steenbreekvaren en Tongvaren voor in biotopen die, bij bestendig beheer en onderhoud in Koggenland, niet in één van de beheergroepen vallen. Om deze redenen is er gekozen om bij de biotoopbeoordeling voor flora enkel te kijken naar potenties van Rietorchis en Daslook.

Verder zijn van elke soortgroep alle beschermingsregimes (onderverdeeld in tabellen, zie § 3.2.1) meegenomen (soorten uit Tabel 1, 2 en 3).

- Beschermde flora (Rietorchis en Daslook)
- Beschermde zoogdieren, onderverdeeld in grondgebonden zoogdieren, boombewonende vleermuizen en bebouwingbewonende vleermuizen
- Beschermde vissen (voornamelijk Kleine modderkruiper en Bittervoorn)
- Jaarrond beschermde broedvogels, onderverdeeld in boombewonende vogels en bebouwingbewonende vogels
- Beschermde amfibieën (Meerkikker, Bastaardkikker, Kleine watersalamander, Gewone pad en Rugstreeppad)

Om de mate van geschiktheid van het biotoop aan te geven is de volgende classificatie gebruikt:

0. Ongeschikt biotoop
1. Marginaal potentieel geschikt biotoop
2. Potentieel geschikt biotoop
3. Potentieel zeer geschikt biotoop

Tijdens het inschatten van de potenties zijn aanvullende waarnemingen genoteerd om de natuurwaardenkaarten aan te vullen. Deze aanvullende waarnemingen zijn op een tablet in het programma Locus (versie 3.7.1) als stip op een kaart (Top25 NL) gezet. Deze stip bevat gegevens zoals de exacte coördinaten van de waarneming en naam van de betreffende plant- of diersoort. Na het inschatten van de potenties in het veld zijn de aanvullende waarnemingen van de tablet overgezet naar ArcGis en vervolgens toegevoegd aan de actuele natuurwaardenkaarten.

Om de biotoopbeoordeling tussen beide waarnemers af te stemmen, is er een volle dag samen potenties ingeschat. Vervolgens zijn beide waarnemers los van elkaar het veld ingegaan om potenties in te schatten. Er is voor gekozen om niet alle potenties samen in te schatten omdat dit te veel tijd zou gaan kosten.

Om het inschatten van de potenties zo efficiënt mogelijk te doen is er van te voren een standaardpotentie opgesteld. Deze tabel (zie tabel 2) is opgesteld door de opdrachtnemers in samenspraak met R. de Beer en gebaseerd op de habitateisen van de betreffende soortgroepen. De habitateisen zijn per soortgroep, voorafgaand aan de biotoopbeoordeling, in de resultaten besproken (zie hoofdstuk 4). Door het toekennen van standaardpotenties is het niet noodzakelijk geweest om voor elk vlak- of lijn element een potentie te noteren. Er is alleen een potentie genoteerd als deze voor het betreffende vlak- of lijnelement afweek van de standaardpotentie. Na het inschatten van de potenties zijn alle vlak- en lijnelementen in ArcGis voorzien van de standaard potentie. Deze standaard potenties zijn gekoppeld aan de elementen in de vectorkaarten van de gemeente Koggenland die eerder tijdens dit project zijn vervaardigd. Vervolgens zijn de potenties van de vlak- en lijnelementen die tijdens het veldwerk van de standaardpotentie afwijken in ArcGis aangepast.

De volgende standaardpotenties zijn van tevoren toegekend:

Potenties per habitat	Bebouwing	Tuinen	Lintbebouwing	Tuinen bij lintbebouwing	Weiland/Akkerland	Sloten/ plassen	Bos	Industrieterrein	Houtwallen	Bomenrijen	Kleine percelen loofhout/boomgaard
Flora	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Amfibieën voortplantingsbiotoop	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Amfibieën landbiotoop	0	1	0	1	0	0	3	0	1	0	2
Grondgebonden zoogdieren	0	1	0	1	1	0	3	1	2	1	2
Bebouwing bewonende vleermuizen	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Boombewonende vleermuizen	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	1
Bebouwing bewonende vogels	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Boombewonende vogels:	0	0	0	1	0	0	3	0	0	1	1
Vissen	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0

Tabel 2 Standaardpotenties

3 Relevante wet- en regelgeving

In dit hoofdstuk wordt de relevante wet- en regelgeving besproken. De wet- en regelgeving wordt onderverdeeld in Europese- en Nederlandse wet- en regelgeving. De Nederlandse wet- en regelgeving is deels gebaseerd op de Europese wet- regelgeving. Om die reden wordt eerst de relevante Europese wet- en regelgeving besproken. Onder de Europese wet- en regelgeving vallen de Conventie van Bern, de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn.

In de gehele gemeente Koggenland is de Flora- en faunawet van toepassing. Binnen de gemeentegrenzen en daar net buiten zijn een aantal beschermde natuurgebieden aanwezig. Hierdoor is het van belang om rekening te houden met de wet- en regelgeving die op beschermde natuurgebieden van toepassing zijn. Voor Natura 2000 gebieden is dat de Natuurbeschermingswet. Beide wetten worden besproken in de paragraaf Nederlandse wet- en regelgeving.

In aanvulling op de wetgeving worden ook de bepalingen vanuit Natuurnetwerk Nederland en de Weidevogelleefgebieden behandeld.

3.1 Europese wet- en regelgeving

3.1.1 Conventie van Bern

De Conventie van Bern (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats) is een verdrag van de Raad van Europa dat in 1979 in Bern werd gesloten. Het doel is het behoud van (met name bedreigde) wilde dier- en plantensoorten. Het verdrag is verwerkt in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, en in de Flora- en faunawet.¹⁵

3.1.2 Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn wordt algemeen beschouwd als de richtlijn waarin de bepalingen van de Conventie van Bern uit 1982 in het Europees Gemeenschapsrecht zijn omgezet. Het heeft zowel een gebied beschermend doel als een doel met betrekking tot soortbescherming.

Gebiedsbescherming

De Habitatrichtlijn is gericht op de realisatie van een samenhangend Europees ecologisch gebiedennetwerk, het zogenaamde Natura 2000-netwerk.

Hiervoor dienen de EU-landen in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aan te wijzen, soms in combinatie met Vogelrichtlijngebieden (zie § 3.1.3) Als speciale beschermingszones worden alleen gebieden aangewezen met natuurlijke vegetaties (habitats) welke zijn genoemd in Bijlage I van de Habitatrichtlijn en/of de leefgebieden van diersoorten welke zijn genoemd in Bijlage II (zie tabel 3).¹⁶

¹⁵<http://minez.nederlandsesoorten.nl>

¹⁶<http://eur-lex.europa.eu>

Bijlage	Omschrijving
Bijlage I	In deze bijlage staat een lijst met beschermde vegetaties (habitats) waarvoor Habitatrichtlijngebieden worden aangewezen. In Nederland gaat het om 51 habitattypen.
Bijlage II	In deze bijlage staat een lijst met 47 diersoorten en 6 plantensoorten waarvoor beschermde gebieden moeten worden aangewezen.
Bijlage III	Deze bijlage geeft criteria voor de selectie van gebieden die kunnen worden aangewezen als gebieden van communautair belang en als speciale beschermingszone.
Bijlage IV	In deze bijlage staat een lijst met 64 diersoorten en 4 plantensoorten waarvoor de lidstaten beschermingsmaatregelen moet nemen.
Bijlage V	In deze bijlage staat een lijst met 17 diersoorten en 6 plantensoorten waarvoor exploitatie en onttrekken aan de natuur -indien nodig- moet worden gereguleerd.

Tabel 3 Bijlagen van de Habitatrichtlijn¹⁷

De aanwijzing van gebieden als speciale beschermingszone heeft een aantal gevolgen. Zo dienen de EU-landen maatregelen te treffen zodat de natuurlijke vegetaties (habitats) en/of de leefgebieden van beschermde soorten zich verder kunnen ontwikkelen. Binnen de aangewezen gebieden kunnen plannen of projecten, die 'significante gevolgen' op deze ontwikkeling hebben, alleen worden toegestaan indien ze een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en indien is aangetoond dat er voor het plan of project in kwestie geen alternatief is. Bovendien moet als vergoeding voor de natuurwaarden die worden aangetast, compenserende maatregelen worden getroffen om de samenhang van het Natura 2000-netwerk te waarborgen.

Soortbescherming

De Habitatrichtlijn beschermt soorten die voorkomen in Bijlage IV. In deze Bijlage zijn soorten opgenomen waarvoor geen verplichting geldt om leefgebieden als speciale beschermingszone aan te wijzen, maar die wel op een andere wijze bescherming behoeven. Zo dienen de EU-landen voor deze soorten onder meer een verbod in te stellen op de beschadiging en/of de vernieling van hun voortplantings-, groei- en rustplaatsen en moet een verbod gelden op het vangen, vernielen en doden van deze planten en dieren.

3.1.3 Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is.

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat, net als de Habitatrichtlijn, de verplichting tot het aanwijzen van zogenaamde speciale beschermingszones. Deze worden 'Vogelrichtlijngebieden' genoemd.

Vogelrichtlijngebieden zijn vervolgens, vaak samen met Habitatrichtlijngebieden, ingevoegd in het Natura 2000-netwerk.

¹⁷ www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

3.2 Nederlandse wet- en regelgeving

3.2.1 De Flora- en faunawet

Sinds 25 mei 1998 is de Flora- en faunawet¹⁸ in Nederland van kracht. Deze wet geeft aan welke, in het wild voorkomende dier- en plantensoorten, beschermd dienen te worden. De beschermde soorten zijn ingedeeld in 3 categorieën.

- Tabel 1, de licht beschermde soorten.
- Tabel 2, de zwaarder beschermde soorten.
- Tabel 3, de zwaarst beschermde soorten (o.a. alle broedvogels).

Alle soorten die vanuit de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn zijn aangewezen als beschermde soorten vallen onder het zwaarste beschermingsregime van Tabel 3. Daarnaast zijn er een aantal soorten die landelijk als beschermde soorten zijn aangewezen. Deze soorten vallen onder het beschermingsregime van Tabel 1 en Tabel 2. De aangetroffen beschermde soorten in Koggenland zijn te vinden bij de resultaten in hoofdstuk 4.

In dit rapport worden de voor de gemeente, met betrekking tot de gedragscode, relevante punten uit de Flora- en faunawet besproken. De volgende onderdelen komen hierbij aan bod:

1. Zorgplicht
2. Verbodsbepalingen
3. Ontheffingen
4. Vrijstellingen

Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Flora- en faunawet is de zorgplicht (artikel 2), die stelt “dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”¹⁹ De zorgplicht betreft dus alle soorten en niet alleen de beschermde soorten. De gemeente en uitvoerende groenbeheerders dienen dus altijd zorgvuldig te handelen bij bestendig beheer en onderhoud.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet beschrijft de volgende verboden:

- Planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort (Tabel 1,2 en 3), te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);

¹⁸<http://wetten.overheid.nl>

¹⁹ [Http://wetten.overheid.nl](http://wetten.overheid.nl)

- Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te verontrusten (artikel 9 en 10);
- Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikel 11) en iets dergelijks geldt voor eieren (artikel 12).

Ontheffingsmogelijkheid

In bepaalde gevallen wordt er ontheffing voor de bovenstaande verbodsbepalingen verleend. Dit is het geval wanneer er in het gebied beschermde soorten uit Tabel 2 of Tabel 3 voorkomen en het daarnaast niet mogelijk is om schade aan natuurwaarden te voorkomen door middel van verzachtende en/of compenserende maatregelen. Om ontheffing te krijgen moet de aanvraag worden ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken.

Vrijstelling

Voor een aantal soorten geldt vrijstelling mits ze worden aangetroffen in of op gebouwen of daarbij behorende erven. Dit betreft de Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis. Daarnaast is de Mol vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11.

Vrijstelling dankzij een gedragscode

De Flora- en faunawet kent voor bepaalde beschermde diersoorten vrijstellingen. Voorwaarde is dan wel dat er gewerkt wordt volgens de richtlijnen van een goedgekeurde gedragscode. In deze gedragscode staat beschreven hoe schade aan beschermde planten en dieren voorkomen of tot een minimum beperkt kunnen worden. Een gedragscode kan door een organisatie zelf opgesteld worden of er kan gebruik gemaakt worden van een bestaande goedgekeurde gedragscode. Als er een nieuwe gedragscode opgesteld wordt dan dient deze eerst te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken voordat deze in gebruik genomen kan worden. Om van vrijstellingen gebruik te kunnen maken en schade aan beschermde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen wordt er bij dit onderzoek een gedragscode opgesteld voor Koggenland.

Bestendig beheer en onderhoud

Als aantoonbaar wordt gewerkt met een gedragscode en als wordt gewerkt in het kader van bestendig beheer en onderhoud, is het niet meer nodig ontheffing aan te vragen voor juridisch zwaarder beschermde soorten, beschermd onder Tabel 2 en Tabel 3 van de Flora- en fauna wet.

Ruimtelijke ingrepen

Als werkzaamheden worden uitgevoerd die zijn te kwalificeren als 'ruimtelijke ingrepen of ontwikkeling' kan ook een passende gedragscode worden gevolgd. Voor soorten beschermd onder Tabel 2 van de Flora- en fauna wet vervalt in dat geval de ontheffingsplicht. Voor soorten beschermd onder Tabel 3 blijft een ontheffing meestal wel noodzakelijk. In dit onderzoek wordt op ruimtelijke ingrepen niet verder ingegaan.

3.2.2 Natuurbeschermingswet

Het Markermeer, dat aangewezen is als Natura 2000 gebied, valt deels binnen de gemeente Koggenland. Daarnaast bevinden zich in de directe omgeving van de gemeente enkele andere Natura 2000-gebieden (*zie hoofdstuk 1*).

Hierdoor is ook de Natuurbeschermingswet voor Koggenland van belang. De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van specifieke gebieden binnen Nederland.

De volgende gebieden vallen onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden
- Beschermde Natuurmonumenten
- Gebieden die door de minister van LNV worden aangewezen, zoals bijv. Wetlands

Natura2000 gebieden

Activiteiten in Natura 2000-gebieden mogen geen significante gevolgen hebben op beschermde waarden van deze gebieden.

Gevolgen zijn 'significant' wanneer de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied op lange termijn niet gerealiseerd kunnen worden.

Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort, dan wel de kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, kan sprake zijn van significante gevolgen.

De instandhoudingsdoelstellingen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden.²⁰

Beschermde Natuurmonumenten

Bij Beschermde Natuurmonumenten gaat het om de wezenlijke kenmerken (natuurschoon, natuurwetenschappelijke betekenis, dieren en planten) die in het aanwijzingsbesluit²¹ zijn vermeld en of handelingen schadelijk kunnen zijn en deze wezenlijke kenmerken aantasten.

Projecten en andere handelingen in- of buiten een Natura 2000-gebied of Beschermde Natuurmonument kunnen vergunning plichtig zijn. De wet kent namelijk de externe werking. Dit houdt in dat als een activiteit, die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, deze beoordeeld moet worden.

3.3 Aanvullende regelgeving

3.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Ingrepen in gebieden die horen bij Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS)²² worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het betreffende natuurgebied of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Als dergelijke ingrepen worden toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en moet resterende schade worden gecompenseerd.

In Koggenland behoren de polder Mijzen en recreatiegebied de Hulk tot Natuurnetwerk Nederland. Het Markermeer, dat aan de gemeente grenst, behoort ook tot Natuurnetwerk Nederland.

3.3.2 Weidevogelleefgebieden

Weidevogels zijn karakteristiek voor Noord-Holland. Het gaat echter niet zo goed met het weidevogelbestand. Weidevogels hebben te kampen met allerlei problemen. Enkele daarvan zijn toe te wijden aan de intensivering van de landbouw. De homogeniteit van de graslanden met te weinig

²⁰ <http://www.synbiosys.alterra.nl>

²¹ <http://www.synbiosys.alterra.nl>

²² <http://www.rijksoverheid.nl>

kruiden en daardoor te weinig insecten voor de kuikens, het intensieve graslandbeheer door middel van te vroeg en te massaal maaien en het onnatuurlijke lage waterpeil zijn enkele zaken die bijdragen aan de achteruitgang van de weidevogels. De openheid van het cultuurlandschap is ook één van de belangrijke dingen voor weidevogels.²³

Om de weidevogels te beschermen zijn door de provincie Weidevogelleefgebieden aangewezen.²⁴ Deze Weidevogelleefgebieden zijn overal in Koggenland te vinden. Enkele grotere gebieden zijn; Berkmeer, Wogmeer, Leekerland en polder de Mijzen.²⁵ Deze gebieden krijgen subsidie vanuit het Subsidiestelsel Natuur en Landschap.²⁶ Deze subsidies worden verleend aan de hand van bepaalde voorwaarden die in een pakket zijn opgenomen. Enkele pakketten waar subsidie voor aangevraagd kan worden zijn het weidevogelgrasland met rustperiode, plas-dras, kruidenrijk weidevogelgrasland en landbouwgrond met legselbeheer. Deze subsidies worden binnen Koggenland collectief aangevraagd door de agrarische natuurvereniging. Door deze subsidiegelden bij elkaar te leggen en uit te keren per succesvol uitgekomen nest hopen zij agrariërs te stimuleren om zoveel mogelijk voorwaarden te creëren voor de weidevogels. In de gebieden die niet aangewezen zijn als weidevogelleefgebieden worden agrariërs wel benaderd om mee te werken aan vrijwillige weidevogelbeheer. Zij zijn echter niet verplicht om te voldoen aan de voorwaarden zoals deze zijn gesteld in de SNL pakketten.

3.4 Wet- en regelgeving per gebied

In onderstaande tabellen wordt weergegeven welke wet en regelgeving er van kracht is op een aantal gebieden in Koggenland. Voor alle gebieden geldt dat ze een bijdrage leveren aan de natuurwaarden van de gemeente.

Gebied	Flora- en faunawet	Natuurnetwerk Nederland	Natura 2000	Weidevogelleefgebied
Polder Mijzen	X	X		X
Recreatiegebied De Hulk	X	X		
Berkmeer	X			X
Westelijk deel van de Wogmeer	X			X
Markermeer	X	X	X	

Tabel 4 Wet- en regelgeving per gebied in Koggenland

Gebieden buiten de gemeente die in verband met externe werking van betekenis kunnen zijn voor Koggenland:

Gebied	Natura 2000
Polder Zeevang	X
De Eilandspolder	X

Tabel 5 Wet- en regelgeving per gebied externe werking

²³ Vrijwillige weidevogelbeheer Obdam e.o.

²⁴ Structuurvisie 2040 Noord-Holland

²⁵ Bestemmingsplan landelijk gebied Koggenland

²⁶ www.portaalnatuurenlanschap.nl

4 Natuurwaarden Koggenland

In dit hoofdstuk zullen de aangetroffen soorten (op basis van waarneming.nl, eigen waarnemingen, waarnemingen uit projecten Van der Goes en Groot en de verspreidingsatlassen Noord-Holland) in Koggenland worden besproken. Per soortgroep zullen de aangetroffen beschermde en Rode lijst soorten worden besproken. Hierbij zal vooral de nadruk worden gelegd op de juridisch zwaar beschermde soorten. De soorten worden besproken op basis van punt waarnemingen en waarnemingen op kilometer hok niveau. Vervolgens zal per soortgroep ook de biotoop beoordeling worden besproken. Bekijk voor gedetailleerde weergave het digitale PDF bestand, hier kan worden ingezoomd om op detailniveau de biotoopbeoordeling te bekijken.

Algemeen

Er zijn in totaal meer dan 570 verschillende soorten aangetroffen in Koggenland: 23 soorten vissen, meer dan 420 plantensoorten, meer dan 25 soorten zoogdieren, meer dan 90 soorten broedvogels en 6 soorten amfibieën. Op www.waarneming.nl zijn in totaal 180 verschillende dier- en plantensoorten gemeld. Dit betreft zowel soorten zonder beschermde status als beschermde soorten, Rode lijst soorten en winter- of zomergasten.

Zoals beschreven in de methode (zie hoofdstuk 2) zijn de soorten geselecteerd op basis van de beschermde status zoals opgenomen in de Flora- en fauna wet. Per soortgroep zijn ook alle aangetroffen Rode lijst soorten geïnventariseerd. In tabellen wordt per soortgroep achter elke soort weergegeven op hoeveel locaties de soort is aangetroffen. Dit zowel op kilometer hok niveau als op exacte locaties. Het voorkomen van een soort in een kilometerhok zegt niets over hoe vaak, of welk aantal er binnen dat kilometerhok is waargenomen. Per soortgroep zullen vooral de soorten met een zwaardere beschermde status (Tabel 2 of 3) besproken worden. Aan de Rode lijst soorten zijn klassen (zie tabel 6) toegekend welke aangeven wat de situatie is van de betreffende soort op de Rode lijst op het moment van uitkomen.

EB	Ernstig bedreigd
BE	Bedreigd
KW	Kwetsbaar
GE	Gevoelig

Tabel 6 Classificatie Rode lijst

4.1 Flora

4.1.1 Aangetroffen soorten

Zoals te zien is in tabel 7 en op de kaarten in de bijlage zijn uit de onderzochte bronnen gebleken dat er in Koggenland 5 juridisch zwaardere beschermde plantensoorten zijn aangetroffen (zie bijlage 2 en 12) en 7 juridisch licht beschermde soorten (zie bijlage 11). Opvallend is te noemen dat er 10 soorten van de Rode lijst²⁷ zijn aangetroffen, waarvan 6 als 'gevoelig' en 4 als 'kwetsbaar' (zie bijlage 11). Van deze soorten is er slechts 1 beschermd, te weten Waterdrieblad. De andere soorten zijn dus niet opgenomen in de Rode lijst, maar wel juridisch beschermd.

²⁷FloronRode lijst Flora 2012

Soorten	Bescherming	Rode lijst	Aangetroffen in aantal kilometer hokken	Aangetroffen op aantal exacte locaties
Bosaardbei		GE	1	
Brede wespenorchis	Tabel 1		3	1
Daslook	Tabel 2			5
Dotterbloem	Tabel 1		9	24
Gegroefde veldsla		KW	1	
Gewone vogelmelk	Tabel 1		9	
Grote kaardebol	Tabel 1		6	6
Kamgras		GE	26	
Kleine maagdenpalm	Tabel 1			2
Knikkende vogelmelk	Tabel 1			1
Korenbloem		GE		1
Krabbenscheer		GE	7	1
Moerasbasterdwederik		GE	5	
Rietorchis	Tabel 2		8	6
Ruige anjer		KW	1	
Selderij		KW	1	
Steenbreekvaren	Tabel 2		2	1
Tongvaren	Tabel 2			1
Waterdrieblad	Tabel 2	GE	1	
Witte munt		KW		1
Zwanenbloem	Tabel 1		86	12

Tabel 7 Aangetroffen beschermde en/of bedreigde flora in gemeente Koggenland

Zwaar beschermde soorten

Zoals te zien is in bijlage 2 en bijlage 12 is de Rietorchis aangetroffen op een aantal verspreide locaties (zoals Weijdemeer, Waterberging Hensbroek en Buitenloof). Hierbij moet als kanttekening worden geplaatst dat deze soort een lage voorspelbaarheid heeft betreffende het voorkomen. Het voorkomen van Daslook is alleen in de exacte waarnemingen terug te vinden (*bijlage 12*). Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat Daslook een Stinzenplant is en aangetroffen is in tuinen. Waterdrieblad is een soort van veengebieden²⁸ en het is dus opmerkelijk dat deze in de gemeente is aangetroffen. Waterdrieblad wordt als vijverplant verkocht, dus het is mogelijk dat deze soort door aanplant in Koggenland is terechtgekomen. De Tongvaren en Steenbreekvaren zijn onder andere aangetroffen in Ursem. Deze verspreiding kan mogelijk worden teruggeleid tot aanplant van deze soorten in rotstuinen.

Licht beschermde soorten

De Zwanenbloem is wijdverspreid door de gehele gemeente en kan langs vrijwel elke sloot aangetroffen worden. Dotterbloem werd tijdens de inventarisatie veelvuldig langs minder intensief beheerde slootkanten aangetroffen. Andere Tabel 1 soorten zoals Brede wespenorchis, Grote kaardebol en Gewone vogelmelk worden op enkele plekken waargenomen, maar zijn niet talrijk.

²⁸Weeda, E.J.(1994)

Foto 1 Dotterbloem aan de Ringvaart bij Hensbroek

Foto 2 Rietorchis Weijdemeer (2013)

Stinzenplanten

Daslook, Knikkende vogelmelk en Kleine maagdenpalm zijn Stinzenplanten. Dit houdt in dat deze soorten vroeger als sierplanten werden geplant in bijvoorbeeld buitenplaatsen en tuinen van landhuizen. Tegenwoordig zijn dit geliefde planten en wijdverbreid te verkrijgen in tuincentra. Dat deze soorten worden aangetroffen in de gemeente heeft te maken met het feit dat deze uit tuinen zijn verwilderd of vanuit zaadmengsels hun weg naar Koggenland hebben gevonden.²⁹

4.1.2 Habitatieisen zwaar beschermde flora

Van de zwaarder beschermde plantensoorten welke zijn aangetroffen in Koggenland is, zoals eerder beschreven in de methode (zie hoofdstuk 2), in de biotoopbeoordeling voor flora enkel gekeken naar Daslook en Rietorchis.

De Rietorchis is een soort die zijn standplaats in natte graslanden- en gemaaide rietlanden heeft.³⁰ Deze soort heeft echter een grillig verschijnen, het ene jaar kan deze massaal bloeien, om het jaar daarna geen bloem te hebben of zelfs helemaal niet uit de grond te komen. Natuurvriendelijke oevers en in de winter gemaaide rietlanden en rietkragen, zijn biotopen waar deze soort is te verwachten.

Daslook is een soort welke goed kan voorkomen in parkachtige situaties, langs struwelen of in bossen. Het is een soort die schaduwrijke plekken, voedselrijke ondergrond prefereert. Daslook is een soort welke met regelmaat aangeplant wordt en zich vanuit aanplant kan verspreiden.³¹

4.1.3 Biotoopbeoordeling zwaar beschermde flora

Zoals te zien is in bijlage 19 zijn in Koggenland enkele potentieel geschikte biotopen gevonden voor Rietorchis. Vooral uitgekrabde en gemaaide oevers met flauw aflopende profiel zijn geschikt voor Rietorchis. In Koggenland zijn bijvoorbeeld de waterberging van Hensbroek en waterberging de

²⁹ <http://www.dewarande.nl>

³⁰ www.soortenbank.nl

³¹ Bakker, P. en Boeve, E. 1985

Weijdemer als zeer geschikt beoordeeld. Enkele uitgekraabde oevers langs de Ringvaart (Ursem, Hensbroek en Rustenburg) en bij Zuidermeer zijn geschikt. Zomermaaien kan deze soort helpen, waarbij maaien aan het einde van de zomer/nazomer het beste is.³²

Parksituaties als Buitenloof en de Hulk zijn zeer geschikt voor het voorkomen van Daslook. Daslook kan zich na aanplant sterk kan vermeerderen, waardoor verspreiding uit aanplant goed mogelijk is.³³

Waterdrieblad is een soort die aangeplant wordt in tuinvijvers en zich daar vanuit kan verspreiden.³⁴

Waterdrieblad en Daslook zijn soorten die op niet voor de hand liggende plekken kunnen worden aangetroffen. Ook Tongvaren en Steenbreekvaren hebben hun voorkomen te danken aan aanplant in tuinen en het is dus moeilijk te bepalen welk biotoop binnen Koggenland potentieel geschikt zou zijn voor deze soorten.

Foto 1 Natuurvriendelijke oevers met potentie voor o.a. Rietorchis, Hensbroek. Verspreid door de gemeente zijn enkele natuurvriendelijke oevers te vinden.

4.2 Vissen

4.2.1 Aangetroffen soorten

In tabel 8 en op de kaarten in bijlagen 3 en 13 is een overzicht van de in Koggenland aangetroffen vissoorten met een beschermde status en/of Rode lijst³⁵ soorten. Er zijn 4 juridisch zwaarder beschermde vissoorten aangetroffen (Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Meerval en Rivierdonderpad) waarvan er één ook op de Rode lijst staat (Bittervoorn). Ook zijn er 3 soorten aangetroffen die geen juridische status hebben, maar wel op de Rode lijst staan.

³²Schaminee J.H.J. et al. (1996)

³³Weeda, E.J.(1994)

³⁴www.floravannederland.nl

³⁵Rode lijst zoetwatervissen 2004

Soorten	Bescherming	Rode lijst	Aangetroffen in aantal kilometer hokken	Aangetroffen op aantal exacte locaties
Bittervoorn	Tabel 3	KW	31	16
Kleine modderkruiper	Tabel 2		26	10
Kroeskarper		KW	15	2
Meerval	Tabel 2			1
Rivierdonderpad	Tabel 2		4	
Winde		GE	17	
Vetje		KW	7	4

Tabel 8 Aangetroffen beschermde en/of bedreigde vissen in de gemeente Koggenland

De waarneming van de Meerval betreft een eenmalige waarneming van een vis die is gevangen door sportvissers op De Leijen in Hensbroek. Het betreft hier waarschijnlijk een uitgezet exemplaar.

Foto 2 Meerval 110 cm gevangen door Bart Smits in Hensbroek, De Leijen

De Bittervoorn is een vissoort uit Tabel 3 die ook op de Rode lijst staat. Deze soort komt samen met de Kleine modderkruiper veelvuldig voor in Koggenland. De Rivierdonderpad is vooral aangetroffen langs het Markermeer, maar opvallend is te noemen dat de soort ook verder landinwaarts is aangetroffen. Dit zal vooral in wateren met een stenige bodem of oever zijn.

4.2.2 Habitatieisen beschermde vissen

De Bittervoorn en de Kleine modderkruiper hebben een voorkeur voor stilstaand tot langzaam stromend water met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Voor de Bittervoorn is het voorkomen van Zoetwatermosselen waarin ze de eitjes afzetten noodzakelijk. Zoetwatermosselen mijden harde kleibodems en dikke lagen modder of slib. Vaarten, poldersloten en plassen zijn geschikte watertypen voor beide soorten.³⁶

De Rivierdonderpad is een soort die aangetroffen wordt in wateren met stenige oevers of stuwten en bruggen. Er moeten voldoende structuurrijke plaatsen aanwezig zijn waar ze kunnen schuilen. Grind, puin en steenstort waar de vissen in gaten en hopen kunnen schuilen, hebben de voorkeur. De Meerval heeft vrijwel dezelfde habitatieisen. Vooral de hopen waar overdag in geschuild kan worden zijn van belang.³⁷

³⁶ Herder, J.E. et al. (2012)

³⁷ Herder, J.E. et al. (2012)

4.2.3 Biotoopbeoordeling beschermde vissen

Gezien het veelvuldig voorkomen van de Bittervoorn en Kleine modderkruiper zijn de meeste van de sloten potentieel geschikt voor deze soorten (zie bijlage 20). Het voorkomen van Zwanenmossel (welke een voorwaarde is voor Bittervoorn, zie ook § 4.2.2) is optisch moeilijk vast te stellen. Daarom wordt aangeraden altijd verder onderzoek te doen bij ingrijpen. Het voorkomen van Meerval is (vooral) afhankelijk van introductie door de mens.

4.3 Amfibieën en reptielen

4.3.1 Aangetroffen soorten

In Koggenland is slechts 1 juridisch zwaar beschermde soort aangetroffen (Rugstreeppad). Er zijn 4 juridisch licht beschermde soorten aangetroffen (zie tabel 9). De Rugstreeppad is een soort die Europees gezien sterk achteruit gaat.³⁸ De Rugstreeppad staat dan ook als kwetsbaar op de Rode lijst.³⁹ Er zijn in Koggenland geen reptielen aangetroffen. In Noord-Holland worden enkel reptielen aangetroffen in de duingebieden (Duinhagedis) en bijvoorbeeld in Gooi- en Vechtstreek (Ringslang).⁴⁰

Soorten	Bescherming	Rode lijst	Aangetroffen in aantal kilometer hokken	Aangetroffen op aantal exacte locaties
Bruine kikker	Tabel 1		41	1
Gewone pad	Tabel 1		8	
Meerkikker en Bastaardkikker	Tabel 1		83	5
Kleine watersalamander	Tabel 1		49	4
Rugstreeppad	Tabel 3	KW	22	4

Tabel 9 Aangetroffen beschermde en/of bedreigde amfibieën in de gemeente Koggenland

Zwaar beschermde soorten

De meeste locaties waar de Rugstreeppad is aangetroffen zijn niet de meest voor de hand liggende biotopen in vergelijking met de beschreven habitateisen (zie § 4.3.2). In het zuidelijke gedeelte van de gemeente (de polder Mijzen en Oudendijk) is de soort het meest aangetroffen. Noordelijk in Koggenland wordt de soort incidenteel aangetroffen (zie bijlage 4 en 14).

Licht beschermde soorten

Zoals te zien is op de kaarten in bijlage 4 en 14 is de Gewone pad niet veel aangetroffen in Koggenland, wat opmerkelijk is, aangezien het een van de meest algemene amfibieën is van Nederland. Ook in Noord-Holland zijn de dichtheden op veel plaatsen groter dan in Koggenland.⁴¹ Van de Bruine kikker zijn er veel waarnemingen bekend uit de periode tot 2000, echter na deze periode zijn er een aanzienlijke hoeveelheid minder meldingen op kilometerhok niveau. Dit is hoogstwaarschijnlijk toe te wijden aan het waarnemerseffect (zie § 7.2). Kleine watersalamander, Meerkikker en Bastaardkikker zijn algemene soorten in Koggenland (zie bijlage 4 en 14).

³⁸ <http://nl.wikipedia.org>

³⁹ Basis rapport Rode lijst amfibieën en reptielen 2007

⁴⁰ Herder J.E. (red.) (2010)

⁴¹ Herder J.E. (red.) (2010)

4.3.2 Habitateisen beschermde amfibieën

Bij de biotoopbeoordeling van amfibieën uit Tabel 1 is gelet op de aanwezigheid van een geschikt voortplantingsbiotoop naast een geschikt landbiotoop. Meerkikker, Bastaardkikker, Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad hebben struweel, bossen en kruidachtige vegetaties nodig als landbiotoop. Voorwaarden is wel dat deze in nabijheid van het voortplantingswater liggen. Meerkikker en Bastaardkikker verblijven jaarrond in water of directe nabijheid van het water. Bij de Rugstreeppad is enkel gelet op geschikt voortplantingsbiotoop. Dit is gedaan omdat het zeer moeilijk is het landbiotoop van de Rugstreeppad te beoordelen. De Rugstreeppad is een echte pionierssoort. Deze soort kan grote afstanden overbruggen om geschikt landbiotoop te bereiken. Het landbiotoop bestaat hoofdzakelijk uit droge zandige grond of puin- zandstorthopen. De dieren graven zich gedurende de winterperiode in.⁴² Bij alle soorten is voortplantingsbiotoop het meeste geschikt als dit ondiepe, stilstaande en vis vrije (in verband met predatie) wateren betreft.⁴³

4.3.3 Biotoopbeoordeling amfibieën

Gezien het feit dat door de hele gemeente een of meerdere soorten zijn aangetroffen zijn alle sloten en plassen in de basis als marginaal geschikt beoordeeld (*zie bijlage 21*). Vanwege de mogelijkheid van de dieren zich te verspreiden, is niet uit te sluiten dat ze niet voorkomen. Zoals besproken in hoofdstuk 2 is alleen het voortplantingsbiotoop (en niet het landbiotoop) van de Rugstreeppad beoordeeld. Als landbiotoop voor licht beschermde amfibieën zijn vooral boerderijtuinen, bossen en houtwallen als (zeer) geschikt beoordeeld (*zie bijlage 22*).

Het golfterrein in Spanbroek is als zeer geschikt beoordeeld, omdat deze naast ondiepe (waarschijnlijk) vis vrije poeltjes ook (aangebrachte) zandige structuren (landbiotoop voor Rugstreeppad) kent. Natuurvriendelijke oevers, zoals enkele plekken langs de Ringvaart, zijn vrijwel allemaal potentieel (zeer) geschikt bevonden. Ook smalle geïsoleerde, vaak ondiepe slootjes met watervegetatie zijn iets hoger ingeschaald. Deze inschatting is gedaan aan de hand van het bekijken van enkele plekken waar de Rugstreeppad is aangetroffen.

Foto 5 Voor amfibieën zeer geschikte sloot in Hensbroek

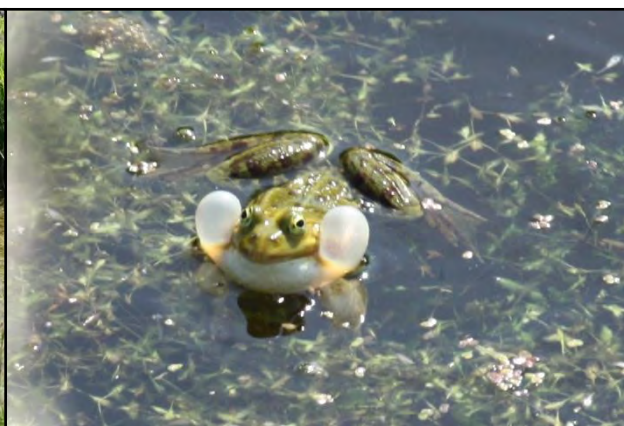

Foto 6 Meerkikker/Bastaardkikker

⁴²Uchelen, E. van(2006)

⁴³Herder, J.E. et al. (2010)

4.4 Vogels

4.4.1 Aangetroffen soorten

Na bestudering van de wet- en regelgeving is gebleken dat alle inheemse vogels beschermd zijn. Bij vogels wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen broedvogels en broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Van de broedvogels zijn er 16 soorten met jaarrond beschermde nesten.⁴⁴ Deze soorten keren jaarlijks terug op hetzelfde nest of maken geen eigen nest, maar maken gebruik van bijvoorbeeld oude kraaiennesten. Van alle vogels met jaarrond beschermde nesten zijn er 10 soorten aangetroffen in Koggenland (zie tabel 10). Dit zijn allen juridisch zwaar beschermde soorten. Naast de juridisch beschermde soorten is het opvallend dat er maar liefst 20 Rode lijst soorten voorkomen⁴⁵ (zie bijlage 16 en 17). Veel van deze Rode lijst soorten zijn weide- en/of akkervogels (zie bijlage 16).

Soorten	Bescherming	Rode lijst	Aangetroffen in aantal kilometer hokken	Aangetroffen op aantal exacte locaties
Boerenwaluw		GE	62	14
Boomvalk	Tabel 3	GE	6	31
Buizerd	Tabel 3		15	13
Engelse kwikstaart		BE	2	14
Gele kwikstaart		GE	81	
Gierzwaluw	Tabel 3		18	5
Graspieper		GE	36	8
Grauwe vliegenvanger		GE	7	2
Grutto		GE	79	15
Havik	Tabel 3		1	1
Huismus	Tabel 3	GE	72	122
Huiswaluw		GE	11	14
Kerkuil	Tabel 3		6	1
Kneu		GE	11	2
Koekoek		KW	11	13
Patrijs		KW	14	16
Porseleinhoen		KW	2	3
Ransuil	Tabel 3		18	10
Ringmus		GE	40	10
Roek	Tabel 3		1	

⁴⁴ www.vogelbescherming.nl

⁴⁵ Rode lijst vogels 2004

Slobeend		KW	38	15
Snor		KW	2	1
Sperwer	Tabel 3		7	4
Spotvogel		GE	22	16
Steenuil	Tabel 3		18	7
Tureluur		GE	79	19
Veldleeuwerik		GE	29	1
Visdief		KW	17	14
Wintertaling		KW	3	2
Zomertaling		KW	9	5

Tabel 10 Aangetroffen beschermde en/of bedreigde vogels in de gemeente Koggenland

Boombewonende vogels

Op de kaarten in bijlage 5, 6, 7 en 15 zijn waarnemingen van boombewonende vogels te zien. Tijdens het inventariseren is er een paartje Havik in broedbiotoop waargenomen bij De Weel (*zie bijlage 15*). Ook is er een paartje noordwestelijk in een kilometer hok aangetroffen, maar het is goed mogelijk dat dit in het naburige Waarderhout in Heerhugowaard, zit (*zie bijlage 5*). Buizerds worden door de hele gemeente verspreid aangetroffen (*zie bijlage 5 en 15*). Eigen waarnemingen zijn er gedaan nabij Bobeldijk en bij de Ursemmerplas (*zie bijlage 15*). De Roek is een opportunistische vogel welke een broedplaats heeft nabij Spierdijk (*zie bijlage 6*).

Concentraties van waarnemingen van Sperwer, Boomvalk en Ransuil (*bijlage 6, 7 en 15*) zijn te vinden bij de waterberging Hensbroek, De Hulk en rond enkele sportterreinen.

Foto 3 Ransuil in een boerderijtuin Ursem

Vooral dichtbij bebouwing zijn Sperwer, Boomvalk en Ransuil waargenomen. Opvallend is het aantal waarnemingen van Boomvalk in een wijk in het noordwesten van De Goorn. De Steenuil is wat meer verspreid over de gemeente (*zie bijlage 7*). Dit is vooral te wijten aan het feit dat de Steenuil graag in

knotwilgen en nestkasten broedt. Daar waar nestkasten hangen of staan, zijn dus in potentie Steenuilen te verwachten. Er zijn tijdens het inventariseren bij Obdam en bij Oudendijk, twee kolonies van de Blauwe reiger waargenomen. Hoewel deze nesten en nestbomen buiten het broedseizoen niet juridisch beschermd zijn, is het wel aan te raden in de gedragscode hiermee rekening te houden.

Foto 4 Loofhoutsingels rond sportterrein Obdam, veel opgaand loofhout met kraaiennesten

Foto 5 Reigerkolonie Obdam, ongeveer tien paar Blauwe reigers broeden hier al enige jaren

Bebouwingbewonende vogels

Op de kaarten in bijlage 8 en 15 zijn waarnemingen van de bebouwingbewonende vogels te zien. De Gierzwaluw wordt veel aangetroffen in het oostelijke deel van Koggenland. Met name Berkhout en Bobeldijk worden goed bevolkt door deze soort. De Kerkuil wordt naast Bobeldijk en Berkhout ook rond Ursem aangetroffen. De Huismus is in de gehele gemeente sterk vertegenwoordigd. Alleen op de open stukken zonder bebouwing is deze soort niet geconstateerd. Tijdens het inventariseren is echter geconstateerd dat in de lintbebouwingen de Huismus veel meer aanwezig is dan in de echte dorpskernen.

Rode lijst vogels

Zoals eerder vermeld is het opvallend te noemen dat er maar liefst 20 Rode lijst soorten broeden in de gemeente (zie bijlage 16 en 17). De weide- en akkervogels van deze lijst zijn over het algemeen sterk vertegenwoordigd in de gemeente (zie bijlage 16). Mede door de eerdergenoemde Weidevogelleefgebieden, aangewezen door de provincie, zijn deze soorten veelal waargenomen. Ook zijn er tijdens de inventarisatie her en der plas/dras situaties (bijvoorbeeld in Berkmeer en Oudendijk) waargenomen, wat met name de weidevogels ten goede komt. De Gele kwikstaart is een voorbeeld van een zeer succesvolle akkervogel in de gemeente. Dit ligt voornamelijk aan het feit dat de soort hoge dichtheden kan bereiken in de bollenvelden.⁴⁶

4.4.2 Habitatieisen beschermde vogels

De jaarrond beschermde broedvogels zijn onder te verdelen in boombewonende- en bebouwingbewonende vogels. Naast deze onderverdeling valt weer een onderscheid te maken in het voorkomen in buitengebied of in bijvoorbeeld dorpskernen en/of boerderijtuinen.

Boombewonende vogels

Havik en Buizerd zijn soorten van het buitengebied. Vooral loofbos(jes) met hogere bomen met veel rust en voldoende open gebied in de nabijheid om te foerageren, hebben de voorkeur.⁴⁷ Sperwer, Boomvalk en Ransuil zijn soorten die ook in de nabijheid van mensen kunnen voorkomen. Grote boerderijtuinen met loofhout en sportparken met boomsingels kunnen bewoond worden door deze soorten.⁴⁸ De Steenuil komt ook dichtbij mensen voor, maar heeft meer de voorkeur voor lintbebouwing met grote boerderijtuinen waar bijvoorbeeld oude knotwilgen staan of nestkasten zijn geplaatst.⁴⁹ De Roek komt, in bebouwde kom, voor op plekken met kleine groepjes loofbomen.⁵⁰

Bebouwingbewonende vogels

Huismussen en Gierzwaluwen komen voor waar mensen wonen. Vooral de dorpskernen worden goed bevolkt. In grote open agrarische gebieden zonder bebouwing komen de Huismus en de Gierzwaluw niet broedend voor.⁵¹ De Kerkuil is ook een bebouwingbewonende vogel, maar komt meestal niet in dorpskernen voor. Open schuren en andere met invlieggaten toegankelijke gebouwen in het buitengebied hebben de voorkeur. Vooral speciale nestkasten in buitengebieden worden gebruikt als broedplaats.⁵²

⁴⁶ Lee, M. Van der(2010)

⁴⁷ Koning, F. (2010)

⁴⁸ Koning, F. (2010)

⁴⁹ Stroeken, P. (2010)

⁵⁰ Ruitenbeek, W. (2010)

⁵¹ Ruitenbeek, W. & Keijl, G.(2010)

⁵² Montsma, R. (2010)

4.4.3 Biotoopbeoordeling vogels met jaarrond beschermde nesten

Boombewonende vogels

In bijlage 23 is op de kaart te zien dat binnen de gemeente boomsingels rondom bijvoorbeeld sportterreinen als geschikt beoordeeld zijn voor Sperwer, Boomvalk en Ransuil. Rondom sportterreinen in Obdam, Avenhorn en Ursem zijn hoge loofbomen en dicht struweel te vinden. Laanbeplantingen langs lintbebouwing zijn vanwege de hoog opgaande loofbomen als marginaal geschikt bevonden. Grote boerderijtuinen met hogere bomen zijn een stuk hoger ingeschat, vanwege onder andere, het opgaande loofhout en de rust. De grotere loofbosconcentraties welke bijvoorbeeld zijn te vinden rondom de recreatieplassen (Ursemmerplas, De Weel en De Leijen) en in de parkachtige omgeving (de Hulk, Scharwoude en Buitenloof) zijn als potentieel zeer geschikt beoordeeld voor boombewonende vogels. Dit omdat hier dichte concentraties opgaand loofbos met rust en voedsel te vinden zijn.

Foto 6 Buizerd nest in loofbos nabij Ursemmerplas

Bebouwingbewonende vogels

Vrijwel alle bebouwing is minstens marginaal geschikt bevonden als het gaat om bebouwingbewonende vogels (zie bijlage 24). Vooral de Huismus en de Gierzwaluw hebben aan een kapotte dakpan al voldoende om in te vliegen (zie foto 12). Op enkele plekken is bebouwing als zeer geschikt beoordeeld, vanwege de vervallen staat van bebouwing. De vervallen bebouwing is voornamelijk aangetroffen in het buitengebied. Huismus broedt veelvuldig onder dakpannen tussen de goot en de dakpannen. In enkele dorpskernen is daarom de potentie hoger ingeschat.

4.5 Zoogdieren

4.5.1 Aangetroffen soorten

In Koggenland zijn 7 juridisch zwaarder beschermde soorten zoogdieren aangetroffen en 15 juridisch licht beschermde soorten. Van de aangetroffen zoogdieren staan er 7 op de Rode lijst⁵³ (zie tabel 11).

⁵³ Rapport Rode lijst zoogdieren 2006

Soorten	Bescherming	Rode lijst	Aangetroffen in aantal kilometer hokken	Aangetroffen op aantal exacte locaties
Aardmuis	Tabel 1		1	
Bosmuis	Tabel 1		25	
Bunzing	Tabel 1		15	3
Dwergmuis	Tabel 1		10	
Egel	Tabel 1		37	22
Gewone bosspitsmuis	Tabel 1		11	
Gewone dwergvleermuis	Tabel 3		3	3
Haas	Tabel 1		93	123
Hermelijn	Tabel 1	GE	19	3
Huisspitsmuis	Tabel 1		23	1
Konijn	Tabel 1	GE	3	2
Laatvlieger	Tabel 3	KW	6	
Meervleermuis	Tabel 3		2	
Mol	Tabel 1		100	16
Noordse woelmuis	Tabel 3	KW	8	
Rosse woelmuis	Tabel 1	KW	1	
Ruige dwergvleermuis	Tabel 3		4	
Rode eekhoorn	Tabel 2			1
Veldmuis	Tabel 1		32	1
Vos	Tabel 1		8	
Waterspitsmuis	Tabel 3	KW	3	
Wezel	Tabel 1	GE	10	4

Tabel 11 Aangetroffen beschermde en/of bedreigde zoogdieren in de gemeente Koggenland

Zwaar beschermde soorten grondgebonden zoogdieren

Op de kaarten in bijlage 9 en 18 staan waarnemingen van de zwaar beschermde zoogdieren. De Rode eekhoorn welke in Tabel 2 voorkomt betreft een waarneming uit Avenhorn. Deze Eekhoorn is hoogstwaarschijnlijk ontsnapt of vrijgelaten uit gevangenschap en is ongeveer gedurende een jaar gesignaleerd rond Avenhorn voordat het dier slachtoffer werd van het verkeer. De Noordse woelmuis en de Waterspitsmuis zijn vooral gevonden aan de rand van de gemeente (zie bijlage 9). De polder Mijzen, De Hulk, Berkmeer en Scharwoude zijn enkele locaties. Echter, er is één melding midden in Koggenland, te weten in Spierdijk. Waarschijnlijk is deze waarneming gedaan op het golfterrein, gezien het feit dat dit een waterrijk perceel is. Noordse woelmuis en Waterspitsmuis zijn

kritische soorten die veel waarde hechten aan rust en dekking in waterrijke gebieden. Deze gebieden liggen voornamelijk aan de rand van Koggenland.

Licht beschermde soorten grondgebonden zoogdieren

Van de muizen kan gezegd worden dat de soorten verspreid door de gemeente waargenomen zijn, maar vooral westelijk en zuidelijk (zie *bijlage 18*). Concentraties van waarnemingen roofdieren (Vos, Wezel, Hermelijn en Bunzing) sluiten hierbij aan, hoewel deze soorten ook oostelijk met regelmaat aangetroffen zijn. Opvallend bij eerdergenoemde soorten is dat centraal en noordelijk weinig waarnemingen zijn. Dit kan te maken hebben met het veelal homogene karakter door het intensief agrarisch gebruik hier.

Zoals te zien in *bijlage 18* zijn Haas, Mol en Egel verspreid veelvuldig door de gemeente aangetroffen. Van het Konijn zijn enkele waarnemingen, dit kunnen waarnemingen zijn van vrijgelaten of ontsnapte dieren.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd. Er zijn (in Koggenland) exacte waarnemingen van vleermuizen bekend die met de batdetector gedaan zijn en die geen verblijfplaatsen betreffen, maar die foeragerend of ter plaatse zijn aangetroffen. Zo zijn er van de 12 in Noord-Holland voorkomende vleermuizen soorten, maar liefst 8 in Koggenland aangetroffen. Hiervan hebben 4 soorten een/of meerdere vastgestelde verblijfplaatsen in Koggenland (zie *tabel 11*). Andere soorten die zijn aangetroffen zijn: Watervleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis en Tweekleurige vleermuis.⁵⁴

De vleermuizen, waarvan vaste verblijfplaatsen zijn aangetroffen (zie *bijlage 10 en 18*), zijn onder te verdelen in de bebouwingbewonende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en de Meervleermuis) en de boombewonende vleermuis (Ruige dwergvleermuis). In Ursem zijn enkele zomerverblijfplaatsen aangetroffen van de Gewone dwergvleermuis. De verwachting is dat er veel meer verblijfplaatsen zijn dan er aangetroffen zijn. Dit heeft te maken met het feit dat de verblijfplaatsen zeer moeilijk zijn vast te stellen. Vleermuizen zijn lichtschuwe dieren, waardoor het uitvliegen overdag vrijwel niet voorkomt. Het uitvliegen is van korte duur en men moet op het juiste moment op de juiste locatie zijn om dit waar te nemen. Van enkele soorten kan er vanuit worden gegaan dat er binnen Koggenland meerdere vaste verblijfplaatsen zijn, maar er zijn ook enkele soorten die zeer grote afstanden kunnen afleggen, waardoor het goed mogelijk is dat deze soorten Koggenland enkel als foerageergebied gebruiken (zie § 4.5.2).

4.5.2 Habitatieisen zwaar beschermde zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Voor de zoogdieren die voorkomen in de gemeente is dekking vooral van belang. Haas en Mol kunnen veelal ook op open vlakten voorkomen, maar veel kleine zoogdieren als de verschillende muizen hechten veel waarde aan bijvoorbeeld ruigte en rommelige hoekjes in tuinen. Voorbeelden hiervan zijn overwegend grote boerderijtuinen met houtrillen en composthopen. Dit soort rommelhoekjes zijn erg geliefd bij kleine zoogdieren. Ook ruigtes met hoog gras zijn populair bij kleine zoogdieren. Dit soort biotopen zorgen voor veel dekking en voedselvoorziening welke bestaat uit o.a. zaden en insecten.⁵⁵ Kleine zoogdieren vormen weer het hoofdvoedsel van roofdieren zoals Hermelijn, Wezel en Bunzing, welke dezelfde habitatvoorkeur hebben.⁵⁶

De zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren (Noordse woelmuis en Waterspitsmuis) hebben naast benodigde dekking enkele andere habitateisen. Voor deze soorten is nabijheid van

⁵⁴ Hoogeboom, D.M. et al.(red)(2014)

⁵⁵ Hoogeboom, D. &Tempel, C. Van den (2014)

⁵⁶ Roobeek, K. (2014)

water van belang. Moerassige gebieden, rietkragen zijn enkele biotopen waar deze soorten zich kunnen ophouden.⁵⁷

Vleermuizen

Bij vleermuizen wordt een onderscheid gemaakt tussen zomerverblijven en winterverblijven. Vleermuizen gaan in winterslaap of trekken weg. Vleermuizen zijn koloniedieren en ze zijn erg gevoelig voor verstoring van deze verblijfplaatsen.⁵⁸ Voor dit onderzoek zijn zowel winter- en zomerverblijfplaatsen meegenomen. Beide zijn volgens de Flora- en faunawet strikt beschermd. De vleermuizen zijn grofweg te scheiden in bebouwingbewonende en boombewonende soorten.

Bebouwingbewonende vleermuizen

Meervleermuizen leven 's zomers in grote kolonies en gebruiken de verblijfplaatsen vaak jaren achtereen⁵⁹. Ze kunnen grote afstanden afleggen tussen zomer en winterverblijven. Populaire zomerverblijfplaatsen zijn kerken en ruimten in gewone huizen zoals spouwmuren en ruimten tussen dakpannen en dakbeschot. Meervleermuizen zoeken hun voedsel boven open wateren. Het liefst kiezen ze daarbij enigszins beschutte, brede en lange wateren.⁶⁰

De Gewone dwergvleermuis bewoont vooral woonhuizen. Dit doen ze in kiervormige ruimten zoals onder (kapotte) dakpannen en achter gevelbetimmering.⁶¹ Deze vleermuis foerageert graag op luwe plekken langs laanbeplantingen welke veelvuldig voorkomen in de gemeente. Ook migreren ze via laanbeplantingen van het ene gebied naar het andere.⁶² De Dwergvleermuis is gebonden aan beschutting, in beschutte situaties kunnen insectenconcentraties ontstaan die door dit dier worden benut.

De Laatvlieger is een echt gebouw bewonende soort. Deze soort houdt zich voornamelijk op in huizen in dorpen, maar ook in boerderijen. Ze houden zich op onder bijvoorbeeld dakpannen en in spouwmuren. Vooral nokpannen worden gebruikt als invliegopeningen, maar ze kunnen meters van de invliegopening wegkruipen. Het is een soort die zich thuis voelt in het open polderlandschap.

Boombewonende vleermuizen

De Ruige dwergvleermuis is een soort welke niet erg kritisch is in zijn habitatkeuze. De soort bewoont vooral gemengd loofbos en parken, maar ook langs laanbeplantingen worden ze aangetroffen.⁶³ In holten (bijvoorbeeld oude spechtenholten) en spleten in bomen kunnen zij zich ophouden, maar het is ook een soort die in spouwmuren, vooral in zijgevels, kan zitten. Vleermuiskasten worden gretig aangenomen door de Ruige dwergvleermuis. Deze soort kan zowel in open gebieden als meer beschutte gebieden aangetroffen worden.⁶⁴

4.5.3 Biotoopbeoordeling zoogdieren

In de biotoopbeoordeling is een onderscheid gemaakt tussen grondgebonden zoogdieren, de bebouwingbewonende- en boombewonende vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren

In het buitengebied van Koggenland zijn zeer veel geschikte plekken voor grondgebonden zoogdieren gevonden (zie bijlage 25). Vooral ruigten in boerderijtuinen, welke veelvuldig voorkomen in de gemeente, zijn (zeer) geschikt. Ook bos met veel struweel zoals de Hulk, de Leijen, de Weel en de Ursemmerplas zijn als zeer geschikt beoordeeld. Nat extensief beheerd weidegebied zoals de polder

⁵⁷ Witte, R. & Vliet, F. Van der (2014)

⁵⁸ Kapteyn, K. (1995)

⁵⁹ Haarsma, A. (2014)

⁶⁰ Kapteyn, K. (1995)

⁶¹ Kapteyn, K. (1995)

⁶² Hoogeboom, D. et al. (2014)

⁶³ Boshamer, J. (2014)

⁶⁴ Kapteyn, K. (1995)

Mijzen is geschikt voor Noordse woelmuis.⁶⁵ Natuurvriendelijke oevers zoals aangelegd tussen Noord-Spiedijk en Bobeldijk zijn geschikt voor Waterspitsmuis.⁶⁶ De ecologische verbindingroute de Leekerlanden, met het bosje van Scharwoude en het Leekerland zelf, zijn voor grondgebonden zoogdieren potentieel zeer geschikt. Ook langs de spoorlijn is veel ruigte te vinden welke zeer geschikt is voor zoogdieren. In de vlakelementen, met een sterk intensief agrarische karakter, ontbreekt veelal dekking. Er worden daarom weinig soorten verwacht, maar deze gebieden zijn als marginaal bestempeld vanwege het potentieel voorkomen van onder andere Haas en Mol.

Foto 7 Boerderijtuin van typisch West-Friese stolpboerderij met ruigte en houtrillen, welke zeer geschikt zijn voor grondgebonden zoogdieren en als landbiotoop voor amfibieën

Bebouwingbewonende vleermuizen

Bebouwingbewonende vleermuizen hebben aan een zeer kleine invliegopening genoeg om een verblijfplaats te bereiken (zie ook § 4.5.2). Hierdoor is het zeer lastig om een biotoopbeoordeling te maken. In principe is alle bebouwing meer of minder geschikt, zowel in dorpskernen als solitaire huizen in het buitengebied (zie ook § 4.5.2). Oudere bebouwing met veel invlieg mogelijkheden is hoger ingeschaald (zie bijlage 26).

⁶⁵ Witteveldt, M. (2014)

⁶⁶ Hoogeboom, D.M. et al.(red)(2014)

Foto 8 Oud gebouw in Scharwoude met invliegopeningen voor vleermuizen en vogels

Foto 9 Voor bebouwingbewonende vleermuizen en vogels geschikte schuur in Ursem met losgeraakte dakpannen en scheuren in de muren

Boombewonende vleermuizen

De Ruige dwergvleermuis is een boombewonende soort. Op de kaart in bijlage 27 is te zien dat vooral wat dichtere bossen (zie ook § 4.5.2) als zeer geschikt beoordeeld zijn. Dit zijn onder andere de Hulk, de Leijen, de Weel en de Ursemmerplas. Ook grote boerderijtuinen met oude hoge bomen welke veel hopen en spleten bevatten zijn beoordeeld als geschikt.

Foto 10 Voor boombewonende vleermuizen geschikte boom in de dorpskern van Ursem. Goed te zien zijn de vele spechtenholten

5 Gedragscode bestendig beheer en onderhoud

Uit hoofdstuk 4 blijkt dat er in de gemeente Koggenland juridisch licht en zwaar beschermde soorten voorkomen. Om aan te geven hoe er met deze soorten om dient te worden gegaan, zonder dat de Flora- en faunawet wordt overtreden, is er een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode is bijgevoegd als externe bijlage (*bijlage 1*).

6 Gedragscode en de nieuwe Wet Natuurbescherming

De belangrijkste wetten die de natuur beschermen zijn de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en de Boswet. Het kabinet wil deze drie wetten samenvoegen tot één wet: de Wet Natuurbescherming. Het doel van deze wet is goede bescherming van de biodiversiteit zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers. Ook moet de wet zorgen voor een breed draagvlak voor natuur. Verder biedt de wet bedrijven meer ruimte om te ondernemen zonder dat dit gevolgen voor de natuur heeft. Dit kan door de regels voor bedrijven te vereenvoudigen en te verduidelijken⁶⁷.

Op dit moment ligt het wetsvoorstel voor de Wet Natuurbescherming in de Tweede kamer. De ingangsdatum van deze wet is nog niet definitief. Inwerkingtrede is namelijk afhankelijk van goedkeuring door de Tweede kamer. Voor de bruikbaarheid van de opgestelde gedragscode bestendig beheer en onderhoud is er gekeken naar de invloed die deze nieuwe wet heeft op de voor Koggenland opgestelde gedragscode. Hieronder wordt beschreven welke veranderingen er voor de gedragscode van belang zijn.

Op het moment dat de Wet Natuurbescherming in gaat en de huidige wetgeving vervangt verandert de samenstelling van te beschermen soorten. Voor een aantal soorten vervalt de beschermde status. Een groot deel van de onder de huidige wetgeving beschermde soorten die in Koggenland zijn aangetroffen verliezen hierdoor hun beschermde status. In de onderstaande tabel wordt weergegeven om welke in Koggenland aangetroffen soorten het gaat.

Flora	Vissen	Zoogdieren
Daslook	Rivierdonderpad	Mol
Rietorchis	Kleine modderkruiper	
Steenbreekvaren	Bittervoorn	
Tongvaren	Meerval	
Waterdrieblad		
Zwanenbloem		
Grote Kaardebol		
Brede wespenorchis		
Dotterbloem		
Kleine maagdenpalm		
Knikkende vogelmelk		
Gewone vogelmelk		

Tabel 12 Soorten die niet meer onder het beschermingsregime vallen

Voor de soortgroepen flora en vissen heeft dit in Koggenland grote gevolgen. Dit betekent namelijk dat alle beschermde plantensoorten en vissoorten die in Koggenland voorkomen hun beschermde status verliezen. Gevolg hiervan is dat er voor deze soorten, bij werkzaamheden die vallen onder bestendig beheer en onderhoud, geen specifieke gedragsregels meer nageleefd hoeven te worden. De algemene zorgplicht geldt uiteraard nog wel voor deze soorten. Ook de algemene gedragsregels (zie § 2.1 van de gedragscode uit bijlage 1) dienen nog steeds te worden nageleefd.

Daarnaast is het zo dat de Mol onder de Wet Natuurbescherming geen beschermde status meer heeft. In de huidige wetgeving is de Mol nog wel een beschermde soort (Tabel 1, Flora- en

⁶⁷ www.rijksoverheid.nl

faunawet). Voor deze soort geldt echter vrijstelling (*zie § 3.2.1*). Voor de soortgroep zoogdieren verandert er voor de gedragscode hierdoor niets.

In de gedragscode is aangegeven dat het opvolgen van de richtlijnen uit de gedragscode na ingang van de Wet Natuurbescherming voor de soorten uit tabel 12 niet meer noodzakelijk is. Dit is echter alleen het geval als de wet in de huidige vorm wordt aangenomen. Als er nog wetswijzigingen plaatsvinden die voor de gedragscode van belang zijn, dan dienen deze wijzigingen te worden opgenomen in de gedragscode.

7 Conclusies, kritische beschouwing en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In de gemeente Koggenland zijn van de vijf onderzochte soortgroepen beschermde soorten aangetroffen. Van elke soortgroep zijn er zowel juridisch licht beschermde als zwaarder beschermde soorten aangetroffen. Vanwege de aanwezigheid van juridisch zwaar beschermde soorten in Koggenland, is bij bestendig beheer en onderhoud het werken met een gedragscode wenselijk. Naast beschermde soorten zijn er soorten van de Rode lijst aangetroffen.

De hoogste concentraties waarnemingen van de aangetroffen natuurwaarden (op stip- en kilometer hok niveau) bevinden zich in en nabij de grotere recreatieterreinen. Deze bevatten namelijk een mozaïek van landschapstypen waarbij water, loofbos en open terrein elkaar afwisselen. Deze terreinen bieden voor fauna tevens voldoende rust- en schuilmogelijkheden.

De waterbergingen zijn vooral geschikt voor flora, amfibieën, vissen, grondgebonden zoogdieren en vogels van de Rode lijst. Boombewonende vogels en vleermuizen zijn niet aangetroffen vanwege de afwezigheid van oudere bomen. Deze ontbreken omdat de waterbergingen vrij recent zijn aangelegd.

Gezien het agrarische karakter van de gemeente is te verklaren dat de grote vlakken buitengebied relatief soortenarm zijn. Echter is dit voor weidevogels zeer waardevol gebied. Weliswaar zijn weide- en akkervogels veelal Rode lijst soorten (en geen soorten met jaarrond beschermde nesten), maar het is de gemeente toch aan te raden hier voorzichtig mee om te gaan. De achteruitgang van weidevogels is op Europees niveau zeer sterk. Nederland en Koggenland hebben een betrekkelijke goede weidevogelstand, waar zuinig mee om gesprongen moet worden.

De gemeente Koggenland heeft een aantal typen biotopen welke zeer waardevol zijn. De loofbossen, boerderijtuinen, waterbergingen en vrijwel alle sloten zijn binnen de gemeente de meest waardevolle biotopen. Hier komen de meeste beschermde soorten en Rode lijst soorten voor. Ten aanzien van de opgestelde standaardpotenties zijn er enkel plaatselijk aanpassingen gedaan.

De vaak oudere lintbebouwing en dorpskernen zijn voor bebouwingbewonende vogels en vleermuizen veelal potentieel geschikt. De aanvullende waarnemingen, die in deze gebieden zijn gedaan tijdens de biotoopbeoordeling, bestaan voor het grootste deel uit waarnemingen van Dotterbloemen en Huismussen.

In de gedragscode bestendig beheer en onderhoud wordt beschreven hoe omgegaan dient te worden met aangetroffen zwaarder beschermde natuurwaarden (Flora- en faunawet, Tabel 2 en 3). Naast de gedragsregels voor zwaarder beschermde soorten biedt deze gedragscode ook algemene gedragsregels om flora en fauna in het algemeen zo min mogelijk te verstoren en/of beschadigen. Op het moment dat de huidige natuurwetgeving wordt vervangen door de nieuwe Wet Natuurbescherming verliezen een aantal soorten hun beschermde status. Dit betreft ook in Koggenland aangetroffen soorten. Dit betekent dat juridisch gezien tijdens bestendig beheer en onderhoud, voor soorten die de beschermde status verliezen, geen specifieke gedragsregels meer nageleefd hoeven te worden.

7.2 Kritische beschouwing

In dit hoofdstuk worden zaken in het rapport kritisch nader bekeken. Er wordt gereflecteerd op de methode en werkwijze en de resultaten die daaruit volgden.

Er is een keuze gemaakt voor de soortgroepen vogels, vissen, amfibieën en reptielen, zoogdieren en flora. De reden dat er voor deze soortgroepen is gekozen en niet voor anderen zoals bijvoorbeeld dagvlinders, mossen en libellen is dat er naar deze soortgroepen geen of summier onderzoek is gedaan in de gemeente Koggenland. Om deze soortgroepen in dit onderzoek op te nemen en te onderzoeken zou te veel tijd kosten. Gevolg hiervan is dit onderzoek slechts voor een aantal soortgroepen de beschermde soorten beschrijft.

Soorten met een hoge belevingswaarde zijn niet meegenomen in het rapport. Natuurwaarden zijn in dit rapport opgenomen vanuit juridische bescherming en/of hebben een Rode lijst status. Soorten als Roerdomp en IJsvogel zouden vanuit de belevingswaarde ook als natuurwaarden beschouwd kunnen worden.

De meest recent goedgekeurde Rode lijsten zijn, met uitzondering van de Rode lijst flora (2012), enigszins verouderd. De Rode lijsten van vissen en vogels zijn uit 2004. De Rode lijst zoogdieren stamt uit 2006. De Rode lijst amfibieën en reptielen is van 2007. Het is derhalve mogelijk dat er Rode lijst soorten zijn die inmiddels eigenlijk een andere status horen te hebben of helemaal zijn verdwenen/verschenen in de natuur.

Als ingang voor natuurwaarden zijn allerlei bronnen gebruikt. Eén van de belangrijkste bronnen voor de exacte waarnemingen is www.waarneming.nl. Deze website is toegankelijk voor iedereen. Alle waarnemingen van deze website in de juiste tijd en met het juiste gedrag (zie hoofdstuk 2) zijn meegenomen in de resultaten. Echter, het is moeilijk te achterhalen wat de expertise is van de waarnemer. Theoretisch is het dus mogelijk dat er waarnemingen zijn, die niet geheel correct zijn. Omdat in dit rapport niet wordt gestreefd naar absolute volledigheid is dit geen probleem. Ook is het aantal waarnemingen erg afhankelijk van de plek waar de waarnemers heen gaan. Dit waarnemerseffect kan van invloed zijn op de concentraties waarnemingen.

Tijdens het inschatten van potentieel geschikte lijn- en vlakelementen zijn waarnemingen van beschermde soorten genoteerd. Deze zijn meegenomen in de natuurwaardenkaarten. De periode waarbinnen deze inschattingen gedaan zijn, bepaalt daarom voor een deel welke beschermde soorten er zijn waargenomen. Als het inschatten in een andere periode zou plaatsvinden dan zouden er naar alle waarschijnlijkheid andere beschermde soorten of beschermde soorten van andere soortgroepen zijn waargenomen. Een goed voorbeeld hiervan is de hoeveelheid aangetroffen Dotterbloemen, deze bloeien begin mei. De rietorchis daarentegen bloeit eind mei, begin juni en is om deze reden niet veel waargenomen tijdens het inschatten.

Het beschrijven van soorten op kilometer hok niveau neemt als nadeel met zich mee dat het niks zegt over de aantallen en het aantal locaties, die zijn aangetroffen in dat kilometer hok. Voor een soort als Havik of andere territoriale soorten met een groot territorium is dit verwaarloosbaar, maar voor soorten met een klein of geen territorium is het moeilijk vast te stellen hoeveel waarnemingen er zijn binnen een kilometer hok.

Zoals eerder beschreven is het voorkomen van enkele plantensoorten afhankelijk van het verspreiden uit aanplant in tuinen en/of uit zaadmengsels. Een soort wordt als wild beschouwd als de soort zich minimaal drie generaties in het wild kan handhaven⁶⁸. Omdat het zeer moeilijk is vast te stellen om welke generatie het bij een vondst van een plant gaat, zijn alle waarnemingen meegenomen in de natuurwaardenkaarten.

⁶⁸www.repository.naturalis.nl & <http://wroeten.nl>

Met ruim 80km² is Koggenland te groot om op detailniveau van elk lijn- en vlakelement een aparte biotoopbeoordeling te maken. Er is gekozen om vanaf de openbare weg van zoveel mogelijk lijn- en vlakelementen optisch een inschatting te maken. Gevolg hiervan is dat niet alle elementen apart beoordeeld zijn. Bovendien is aanvullend onderzoek naar aanwezigheid van beschermde soorten vrijwel altijd noodzakelijk.

De houdbaarheid van de potentiekaart is 3 tot 5 jaar.⁶⁹ Vanwege eventuele veranderde situaties in biotopen kan er geen langere houdbaarheid aan gekoppeld worden.

7.3 Aanbevelingen

Er wordt aanbevolen om aanvullend onderzoek te doen naar bebouwingbewonende vogels en vleermuizen. Er is te weinig informatie over de verspreiding van met name de vleermuizen. De daadwerkelijke verspreiding is hoogstwaarschijnlijk groter dan de natuurwaardenkaarten suggereren. Van de bebouwingbewonende vogels is in het bijzonder van uilen weinig bekend.

De gemeente Koggenland is een zeer waterrijke gemeente. Om een completer beeld te krijgen van de natuurwaarden is aanvullend onderzoek naar libellen en dagvlinders aan te raden. Libellen en dagvlinders zijn goede indicators voor de kwaliteit van biotopen.

Om te kijken hoe Koggenland zich verhoudt met een vergelijkbare gemeente zou het goed zijn om eenzelfde onderzoek te doen in een gemeente met overeenkomstig landgebruik en natuurwaarden. Op deze manier zouden ten aanzien van het referentiegebied conclusies getrokken kunnen worden over de hoeveelheden aangetroffen soorten en aantallen.

Met ingang van de nieuwe Wet Natuurbescherming vervalt de beschermde status van een aantal soorten. Vanuit ecologisch oogpunt is het de gemeente Koggenland aan te raden na invoering van de Wet Natuurbescherming toch rekening te houden met deze soorten.

⁶⁹ Mondelinge mededeling R. de Beer 2015

8 Bronnen

8.1 Boeken

Argeloo, Marc & Beusekom, Ruud van & Dijk, Arend van, e.a.(2005) *Rode lijst van de Nederlandse broedvogels*. Baarn: Tirion Uitgevers B.V.

Bakker, P.A., Boeve, E. (1985) *Stinzenplanten*. s'Gravenland, Natuurmonumenten en Zutphen, uitgeverij Terra

Herder, J.E. (red), et al (2010) *Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen 1980-2010*. Heiloo: Landschap Noord-Holland & Nijmegen: RAVON

Hoogeboom, D, Ruitenbeek, W & Visbeen, F (red) (2014) *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren 1989-2014*. Heiloo: Landschap Noord-Holland & Noordhollandse Zoogdier Studiegroep

Hustings, M.F.H., Kwak, R.G.M., Opdam, P.F.M. (red.) (1985) *Vogelinventarisatie: Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging*. Wageningen: Pudoc

Kaag, K. (red), et al (2012) *Vlinders van Duin tot Dijk: De dagvlinders van Noord-Holland 2000 – 2009*. Heiloo: Landschap Noord-Holland & De Vlinderstichting.

Riet, B. van de, Goes, H. van der, Baas, T. (red) (2014) *Atlas van de Noord-Hollandse flora*. Heiloo: Landschap Noord-Holland

Scharringa, K. (C.J.G.), Ruitenbeek, W & Zomerdijk, P.J. (red) (2010) *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*. Heiloo: Landschap Noord-Holland & Samenwerkende vogelwerkgroepen Noord-Holland

Potentie inschatten:

Kapteyn, Kees (1995) *Vleermuizen in het landschap, Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Haarlem: Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV

Schaminee, J.H.J., Stortelder A.H.F., Weeda E.J.(1996) *De vegetatie van Nederland 3*. Leiden: Opuluspress, Uppsala

Uchelen, Edo van(2006) *Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij

Weeda, drs. E.J.(1994) *Nederlandse oecologische flora, wilde planten en hun relaties 3*. Uitgave van de IVN in samenwerking met de VARA, VEWIN en de KNNV uitgeverij.

Weeda, drs. E.J.(1994) *Nederlandse oecologische flora, wilde planten en hun relaties 4*. Uitgave van de IVN in samenwerking met de VARA, VEWIN en de KNNV uitgeverij.

Weeda, drs. E.J.(1994) *Nederlandse oecologische flora, wilde planten en hun relaties 5*. Uitgave van de IVN in samenwerking met de VARA, VEWIN en de KNNV uitgeverij.

8.2 Websites

Wetgeving en gedragscode:

<http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl1328-Beschermde-soorten-volgens-Vogel--en-Habitatrichtlijn.html?i=2-10> geraadpleegd op 01-06-2015

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:NL:HTML> geraadpleegd op 21-5-2015

<http://www.gedragscodegroen.nl/> geraadpleegd op 14-4-2015

http://www.groenkennisnet.nl/Pages/Gedragscode_beschermde_flora_en_fauna_vernieuwd.aspx geraadpleegd op 14-4-2015

http://www.hetInvloket.nl/txmpub/files/?p_file_id=37183 geraadpleegd op 12-02-2015

<https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-ontheffing-en-vrijstelling> geraadpleegd op 9-2-2015

<http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/bern-conventie> geraadpleegd op 09-02-2015

<http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/habitatrichtlijn> geraadpleegd op 09-02-2015

<http://minez.nederlandsesoorten.nl/soorten> geraadpleegd op 9-2-2015

<http://minez.nederlandsesoorten.nl/wetten> geraadpleegd op 6-5-2015

<http://www.natura2000.nl/> geraadpleegd op 9-2-2015

<http://www.natura2000.nl/pages/kaartpagina.aspx> geraadpleegd op 9-2-2015

<http://www.nederlandsesoorten.nl/> geraadpleegd op 9-2-2015

<http://www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/natuurwetgeving/overzicht> geraadpleegd op 21-5-2015

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland> geraadpleegd op 26-5-2015

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/wetgeving-voor-Natuurbescherming-in-nederland> geraadpleegd op 6-5-2015

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2014/12/11/tweede-nota-van-wijziging-wet-Natuurbescherming.html> geraadpleegd op 6-5-2015

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2012/08/17/wetsvoorstel-Natuurbescherming.html> geraadpleegd op 6-5-2015

<http://www.stadswerk.nl/Documenten/default.aspx> geraadpleegd op 14-4-2015

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=8> geraadpleegd op 25-5-2015

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=gebnbwet&groep=0> geraadpleegd op 26-5-2015

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=1&id=n2k89> geraadpleegd op 16-2-2015

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx> geraadpleegd op 13-05-2015

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0009640/geldigheidsdatum> geraadpleegd op 21-5-2015

<http://wetten.overheid.nl> geraadpleegd op 22-5-2015

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0009641/geldigheidsdatum> geraadpleegd op 21-5-2015

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0009640/geldigheidsdatum> geraadpleegd op 09-02-2015

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0009640/geldigheidsdatum> geraadpleegd op 12-02-2015

Rode lijsten:

<http://www.floron.nl/Publicaties/Rode-Lijst-Vaatplanten-20122> geraadpleegd op 4-4-2015

<http://www.ravon.nl/Portals/0/Pdf/Basisrapport%20RL%20Amf%20%20Rept.pdf> gedownload op 1-05-2015

<http://www.soortenbescherming.nl/Bedreigdesoorten.aspx> geraadpleegd op 16-2-2015

http://www.vogelbescherming.nl/vogels_beschermen/wet_en_regelgeving/Rode_lijst/vogels_op_de_Rode_lijst geraadpleegd op 27-04-2015

http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlandse_Rode_Lijst_%28vissen%29 geraadpleegd op 1-5-2015
http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlandse_Rode_Lijst_%28planten%29 geraadpleegd op 1-5-2015
[http://www.zoogdiervereniging.nl/Rodelijstzoogdieren\(http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuweweb/Projecten/downloads/RL%20Zoogdieren%20High%20Res%20versie%20%28D%20Bal%2013%20dec%2007%29.pdf\)](http://www.zoogdiervereniging.nl/Rodelijstzoogdieren(http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuweweb/Projecten/downloads/RL%20Zoogdieren%20High%20Res%20versie%20%28D%20Bal%2013%20dec%2007%29.pdf)) gedownload op 24-4-2015

Weidevogels:

<http://www.anvwestfriesland.nl/> geraadpleegd op 16-2-2015
http://geo.koggenland.nl/durp/NL.IMRO.1598.BPLGKoggenland-on01/b_NL.IMRO.1598.BPLGKoggenland-on01_tb2.pdf (Bestemmingsplan landelijk gebied Koggenland) gedownload op 16-2-2015
<http://www.groenloket.nl/index.php?454> geraadpleegd op 16-2-2015
<http://maps.noord-holland.nl/GeowebHtml5411/Index.html?configBase=http://maps.noord-holland.nl/Geocortex/Essentials/GeoWeb411/REST/sites/Weidevogelkerngebieden/viewers/Viewer.html5411/virtualdirectory/Resources/Config/Default> geraadpleegd op 9-2-2015
<http://www.portaalnatuurenlanschap.nl/assets/SNL-folder-2015-paginas-DEF-incl-hyperlinks.pdf> gedownload op 9-2-2015
<http://www.noord-holland.nl/web/Themas/Ruimtelijke-ordening/Structuurvisie.htm> gedownload op 16-2-2015

Potenties:

<http://www.floravannederland.nl/planten/waterdrieblad/> geraadpleegd op 1-05-2015
http://www.soortenbank.nl/soorten.php?soortengroep=flora_nl_v2&id=382 geraadpleegd op 1-5-2015
<http://www.tuinieren.nl/plant/steenbreekvaren-asplenium-cristatum> geraadpleegd op 1-5-2015
<http://wilde-planten.nl/brede%20wespenorchis.htm> geraadpleegd op 1-5-2015
<http://wilde-planten.nl/zwanenbloem.htm> geraadpleegd op 1-5-2015
<http://wilde-planten.nl/grote%20kaardebol.htm> geraadpleegd op 1-5-2015
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Rugstreeppad> geraadpleegd op 1-5-2015

Overig:

http://files.planviewer.nl/ruimtelijkeplannen/08/0855/NL.IMRO.0855.BSP2011033-e001/t_NL.IMRO.0855.BSP2011033-e001_5.8.htmlBCE33B8BF0A5D geraadpleegd op 28-05-2015
<http://www.repository.naturalis.nl/document/567051> geraadpleegd op 05-05-2015
<http://www.vogelbescherming.nl/index.cfm?act=files.download&ui=0D01427C-0546-960F-78F> geraadpleegd op 28-05-2015
<http://wroeten.nl/tuin/inheemse-planten/2/> geraadpleegd op 05-05-2015

Bijlage 1 Gedragscode bestendig beheer en onderhoud

Als externe bijlage is opgenomen de gedragscode bestendig beheer en onderhoud, van de gemeente Koggenland, in het kader van de Flora-en faunawet.

Zwaar beschermde flora op kilometerhok niveau

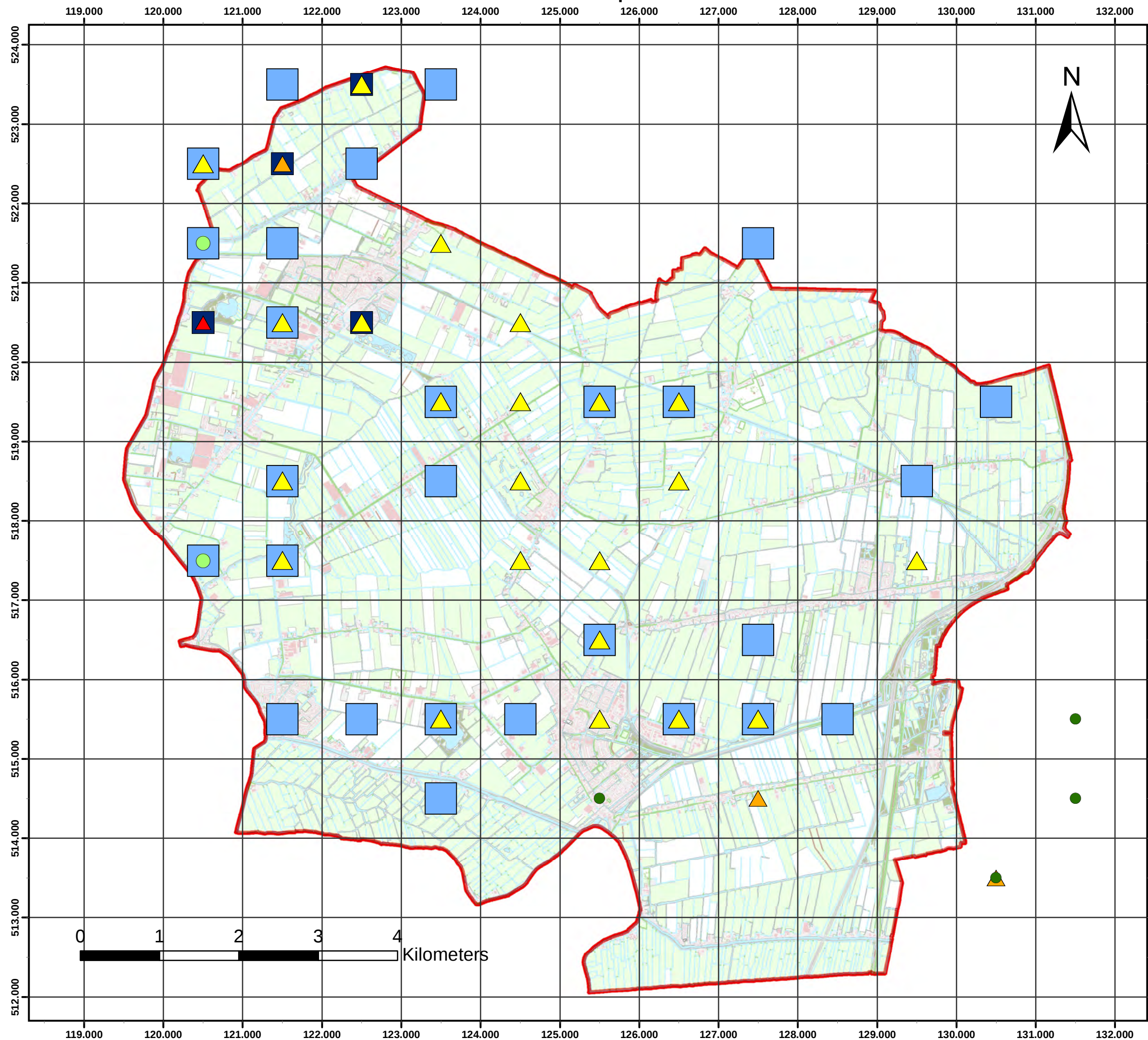
Legenda

Flora

- Rietorchis
- Steenbreekvaren
- Waterdrieblad

1:47.000

Beschermde vissen op kilometerhok niveau

Legenda

Vissen

- Bittervoorn 2002-2012
- Bittervoorn 1980-1999 / 2002-2012
- ▲ Kleine Modderkruiper 2002-2012
- ▲ Kleine Modderkruiper 1980-1999
- ▲ Kleine Modderkruiper 1980-1999 / 2002-2012
- Rivierdonderpad 2002-2012
- Rivierdonderpad 1980-1999

1:47.000

Zwaar beschermde amfibieën op kilometerhok niveau

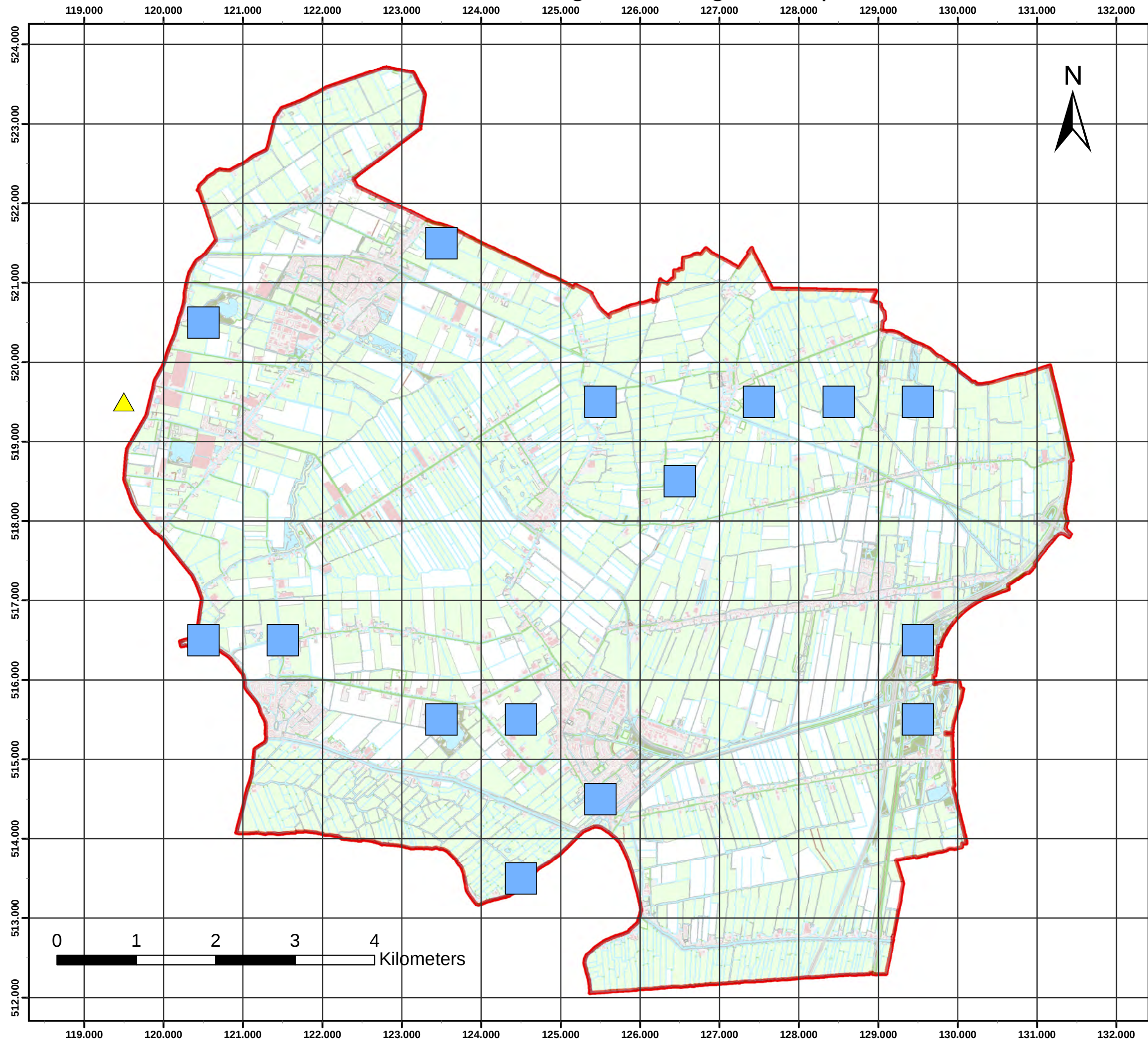
Legenda

Amfibieën

- Rugstreeppad 2000-2010
- Rugstreeppad 1980-1999

1:47.000

Beschermde boombewonende vogels buitengebied op kilometerhok niveau

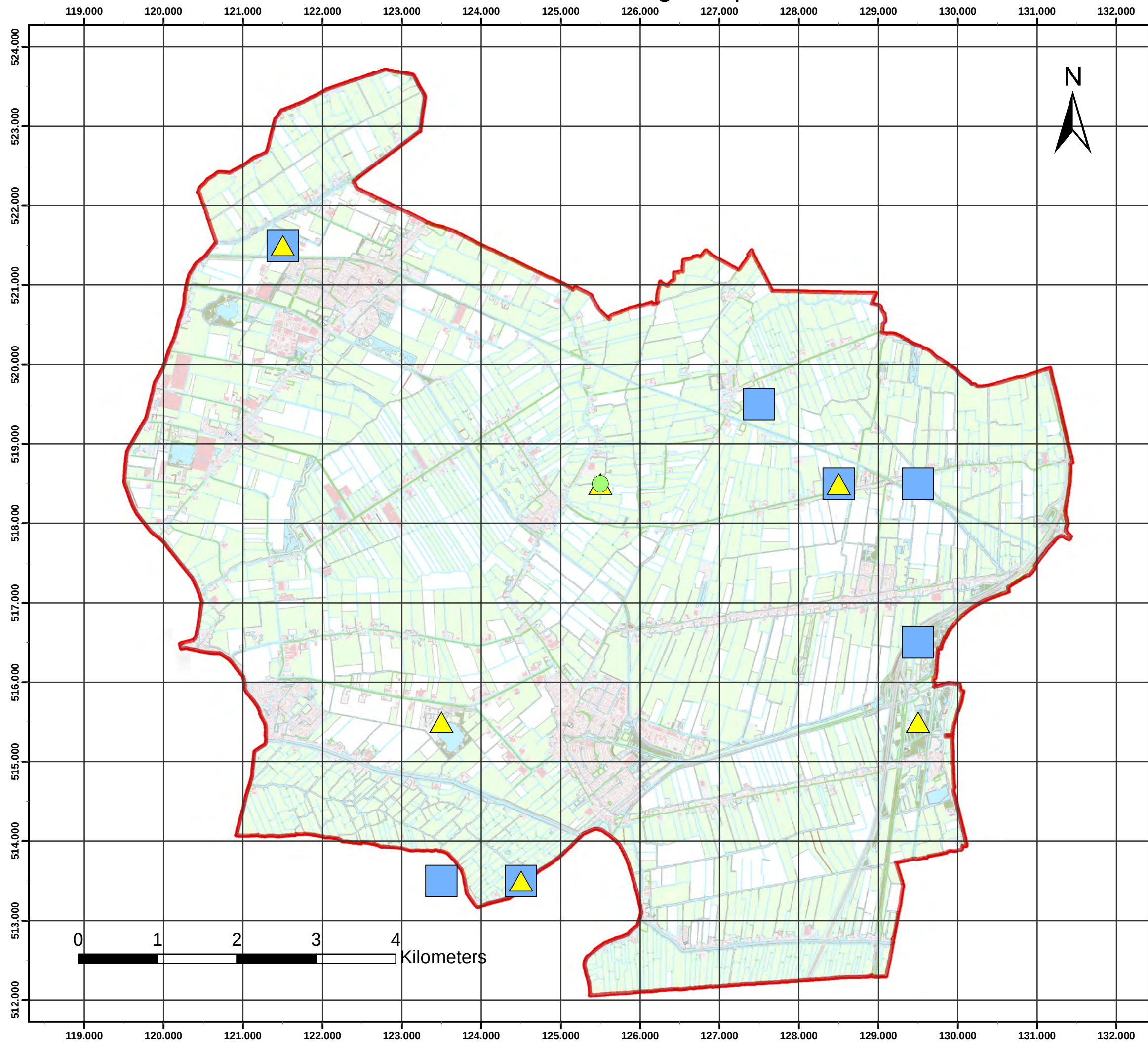
Legenda

Soort

- Buizerd
- Havik

1:47.000

Beschermde boombewonende vogels op kilometerhok niveau

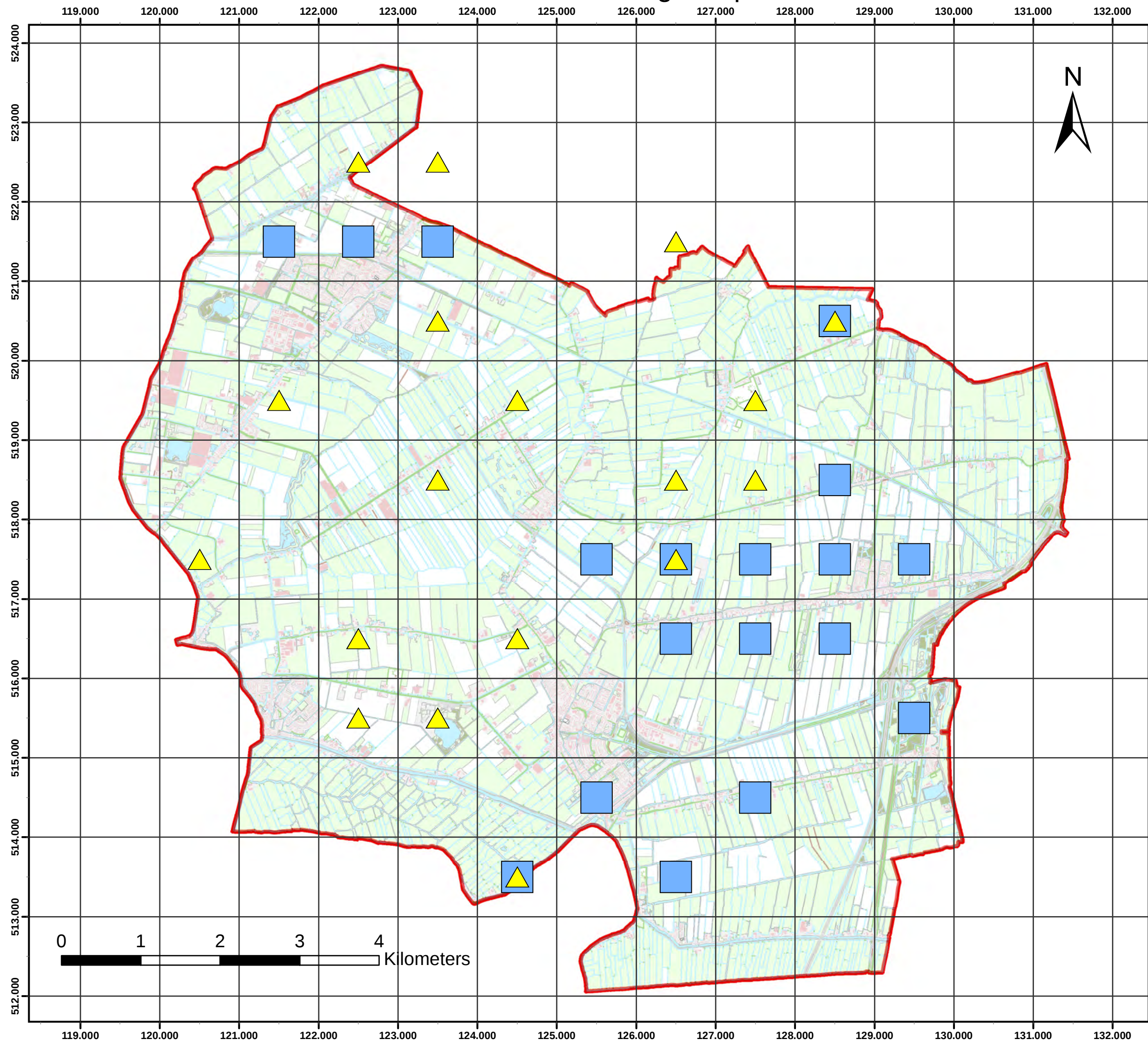
Legenda

Soort

- Sperwer
- Boomvalk
- Roek

1:47.000

Beschermde boombewonende vogels op kilometerhok niveau

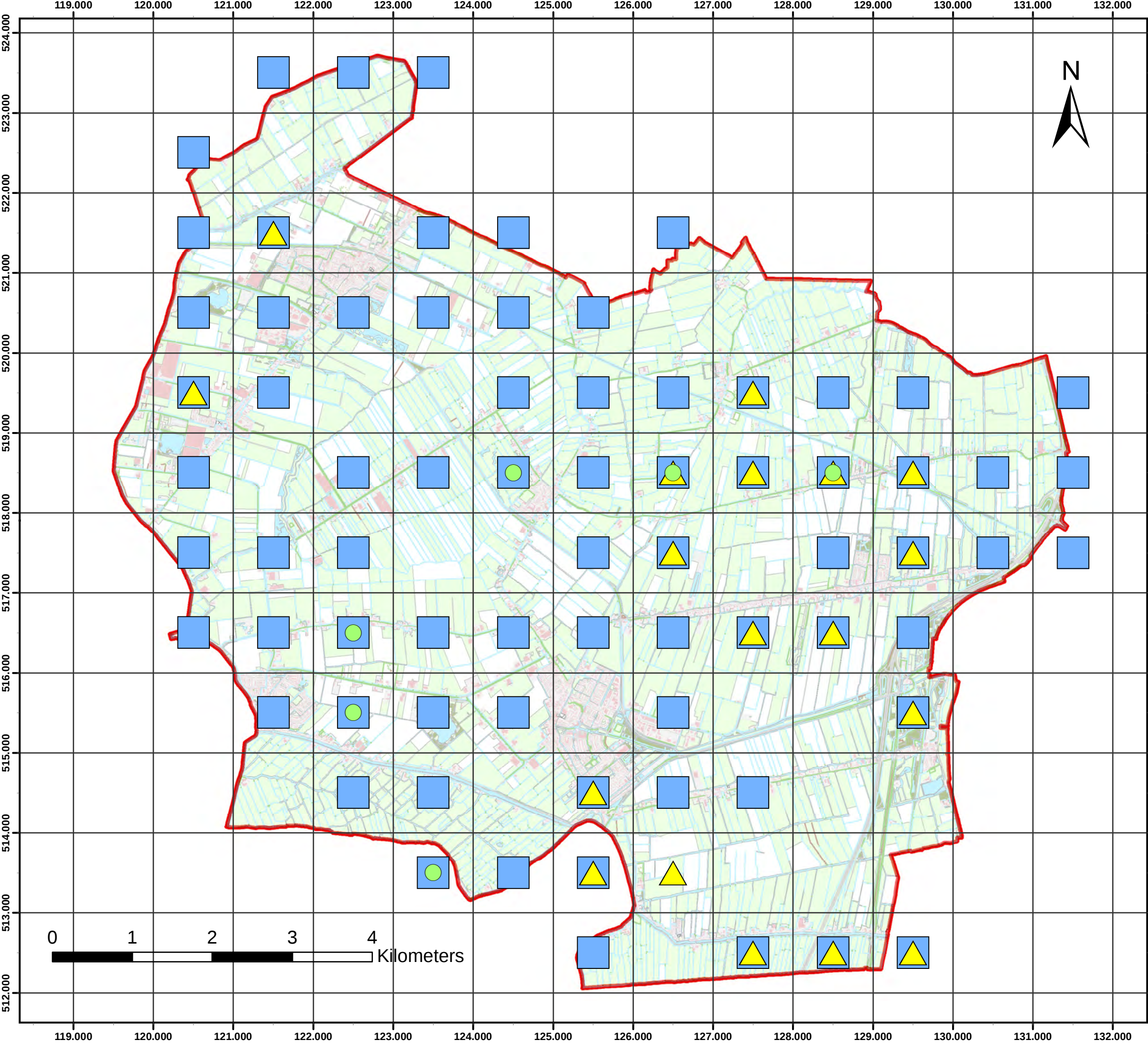
Legenda

Soort

- Ransuil
- Steenuil

1:47.000

Beschermde bebouwingbewonende vogels op kilometerhok niveau

Legenda

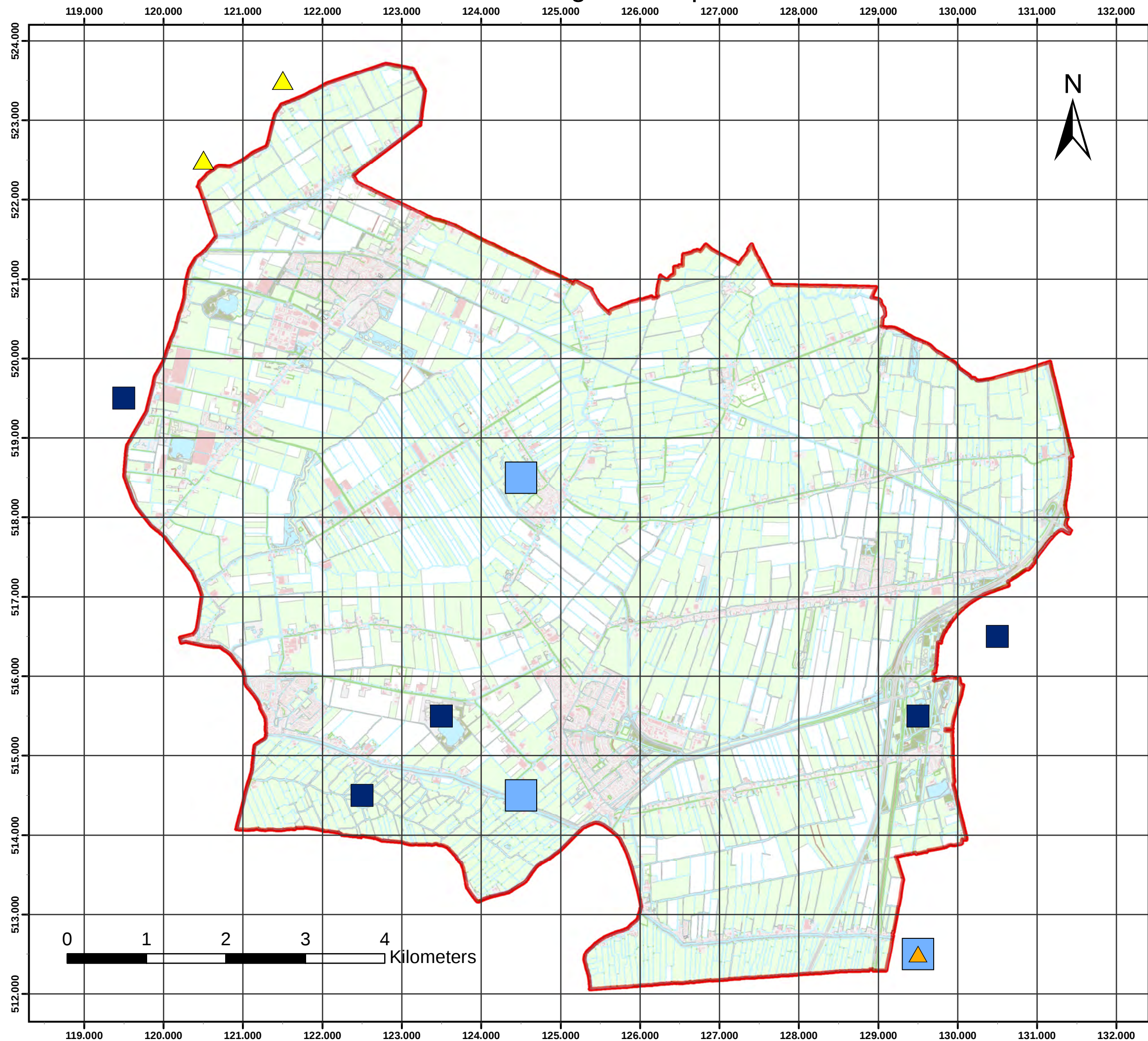
Soort

- Huismus
- Gierzwaluw
- Kerkuil

1:47.000

Zwaar beschermde zoogdieren op kilometerhok niveau

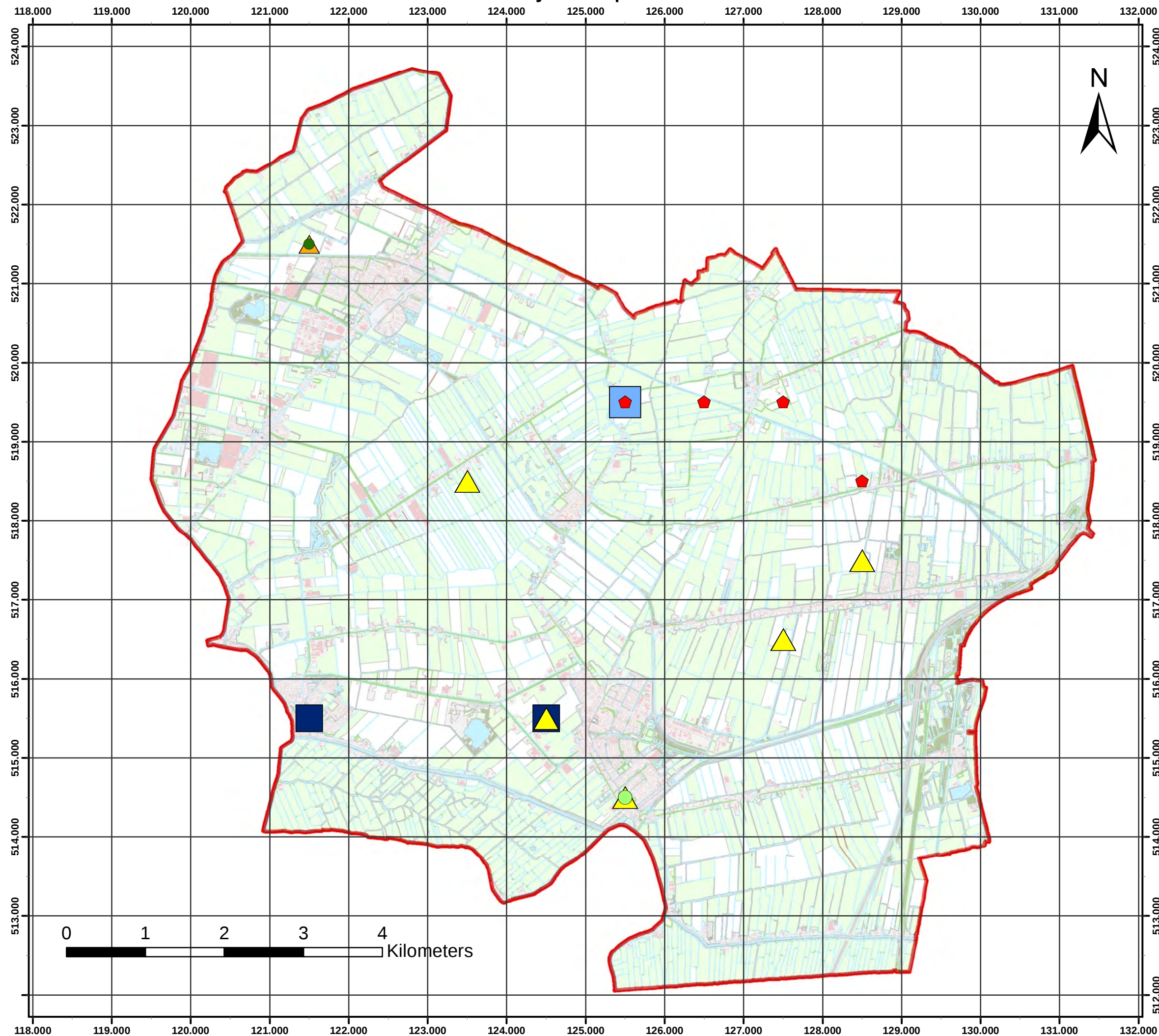
Legenda

Zoogdieren

- Noordse woelmuis
2000-2014
- Noordse woelmuis
1989-1999
- Waterspitsmuis
1989-1999
- Waterspitsmuis
1989-1999 / 2000-2014

1:47.000

Vleermuisverblijven op kilometerhok niveau

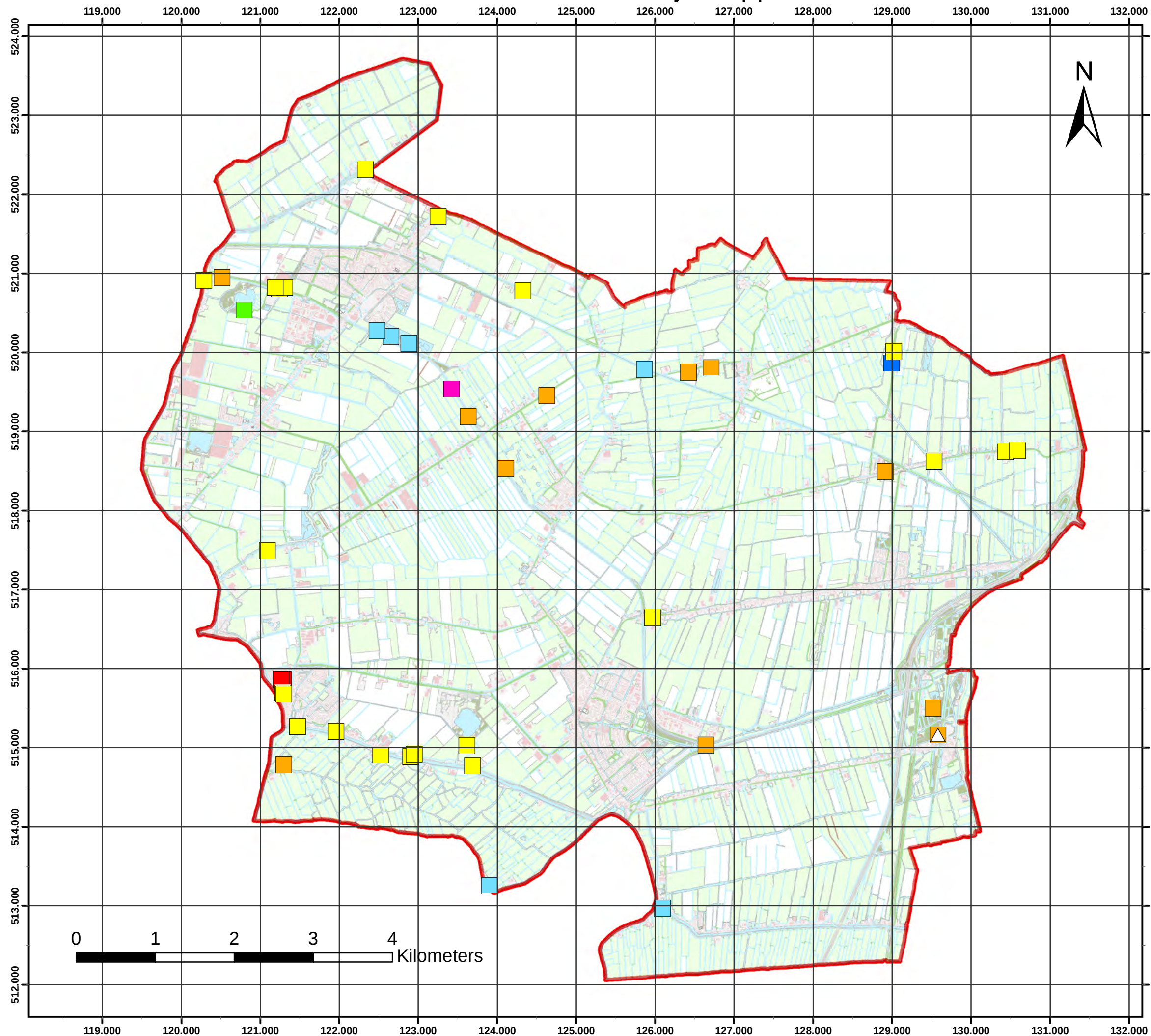
Legenda

Vleermuizen

- Gewone dwergvleermuis 2000-2014
- Gewone dwergvleermuis 1989-1999
- Laatvlieger 1989-1999
- Laatvlieger 1989-1999 / 2000-2014
- Meervleermuis 1989-1999
- Meervleermuis 1989-1999 / 2000-2014
- Ruige dwergvleermuis 2000-2014

1:47.000

Flora Tabel 1 en Rode lijst stippenkaart

Legenda

Tabel 1 soort

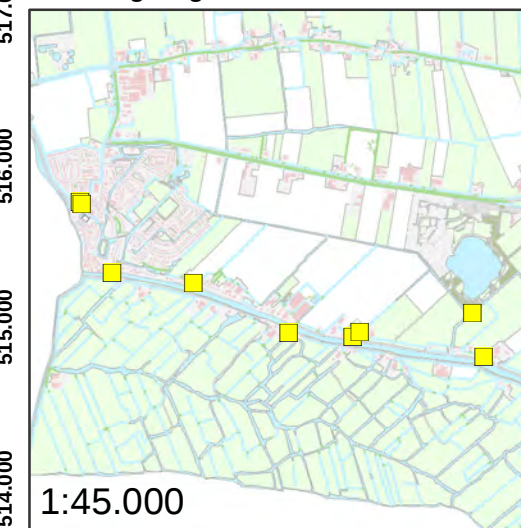
- Brede wespenorchis
- Dotterbloem
- Grote kaardebol
- Zwanenbloem

Rode lijst soort

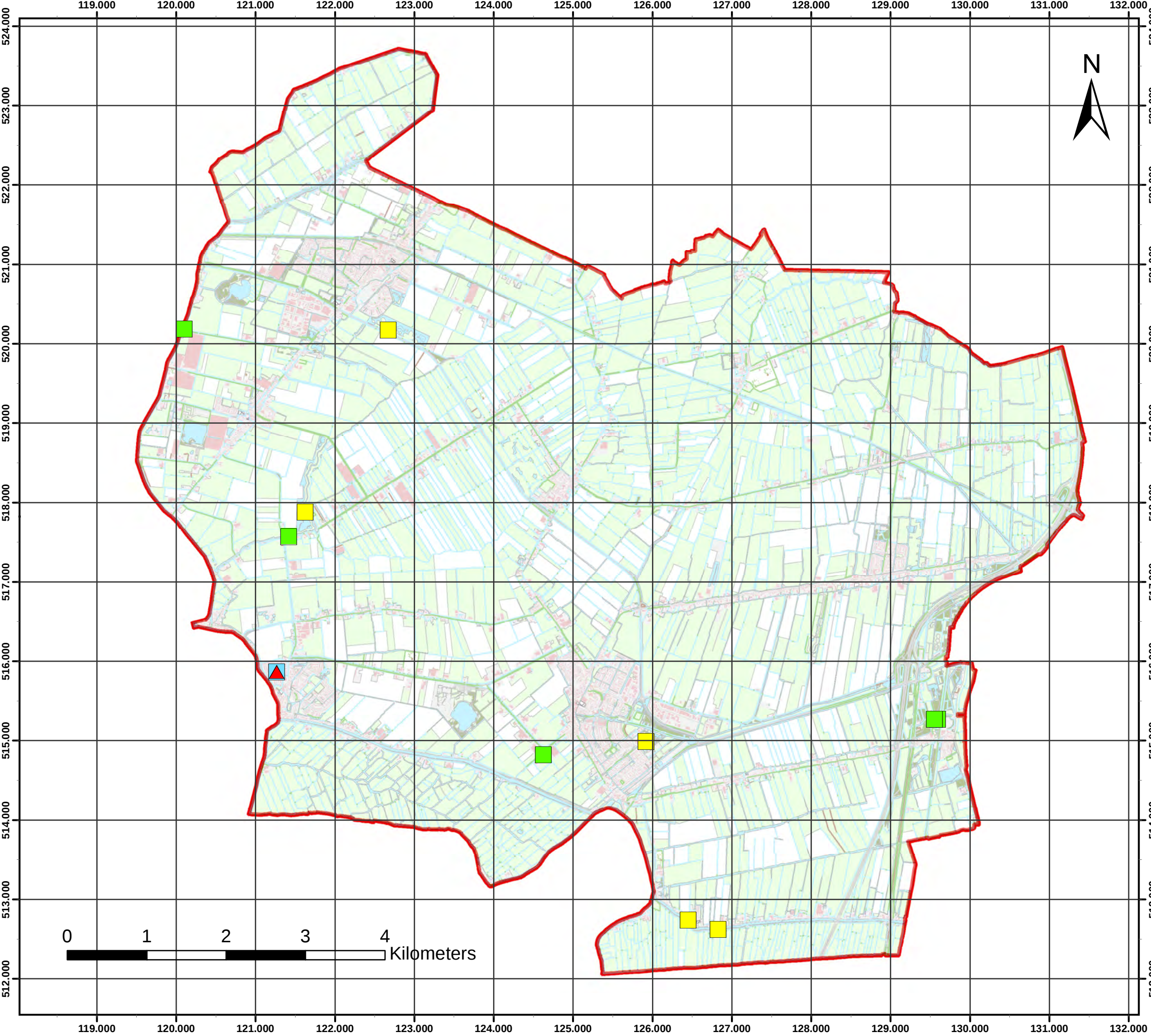
- Kleine maagdenpalm
- Korenbloem
- Krabbenscheer
- △ Witte munt

1:47.000

Dotterbloemen met regelmaat aangetroffen in de omgeving van Ursem

Flora Tabel 2 stippenkaart

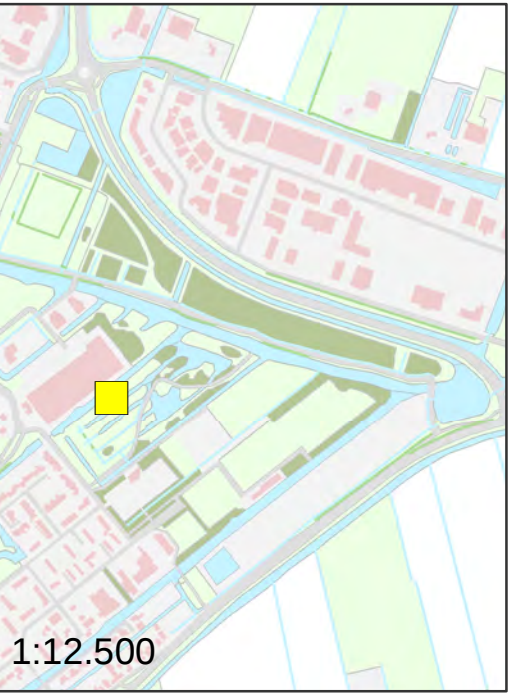
Legenda

Soort

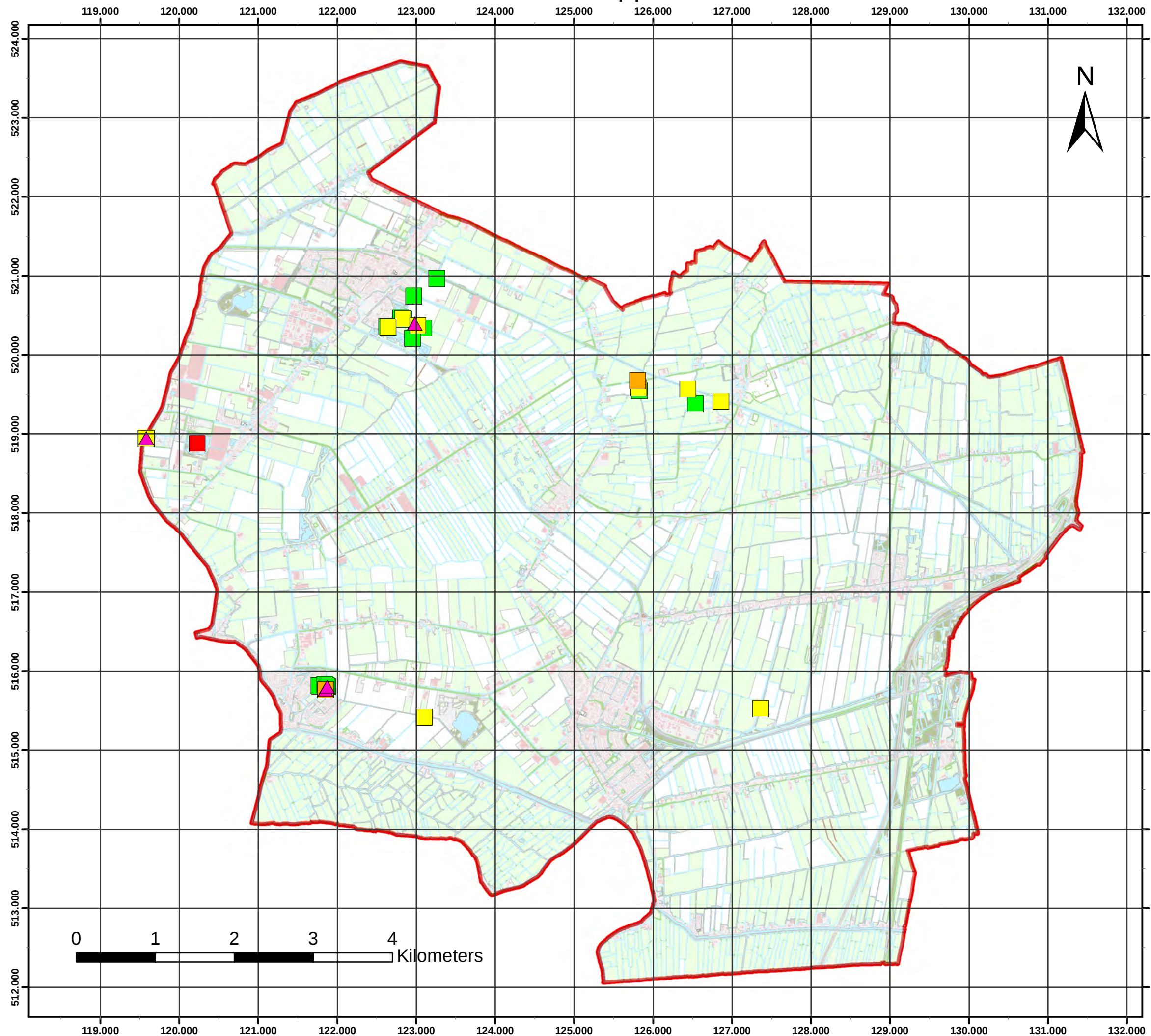
- Daslook
- Rietorchis
- Steenbreekvaren
- Tongvaren

1:47.000

Rietorchis in park Buitenloof

Vissen stippenkaart

Legenda

Tabel 2 en 3 soorten

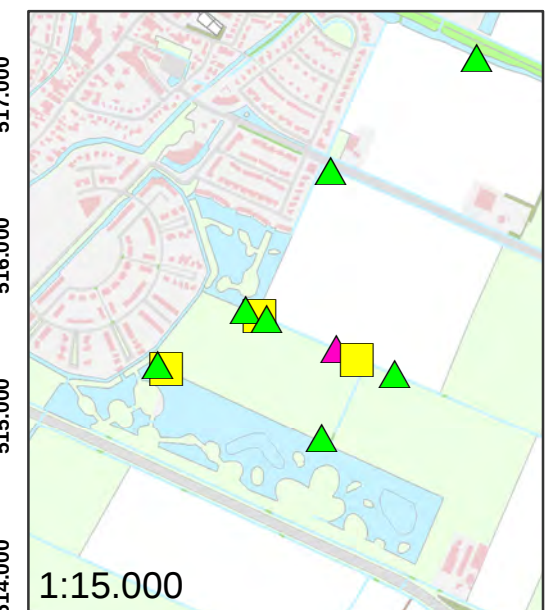
- Bittervoorn
- Kleine modderkruiper
- Meerval

Rode lijst soorten

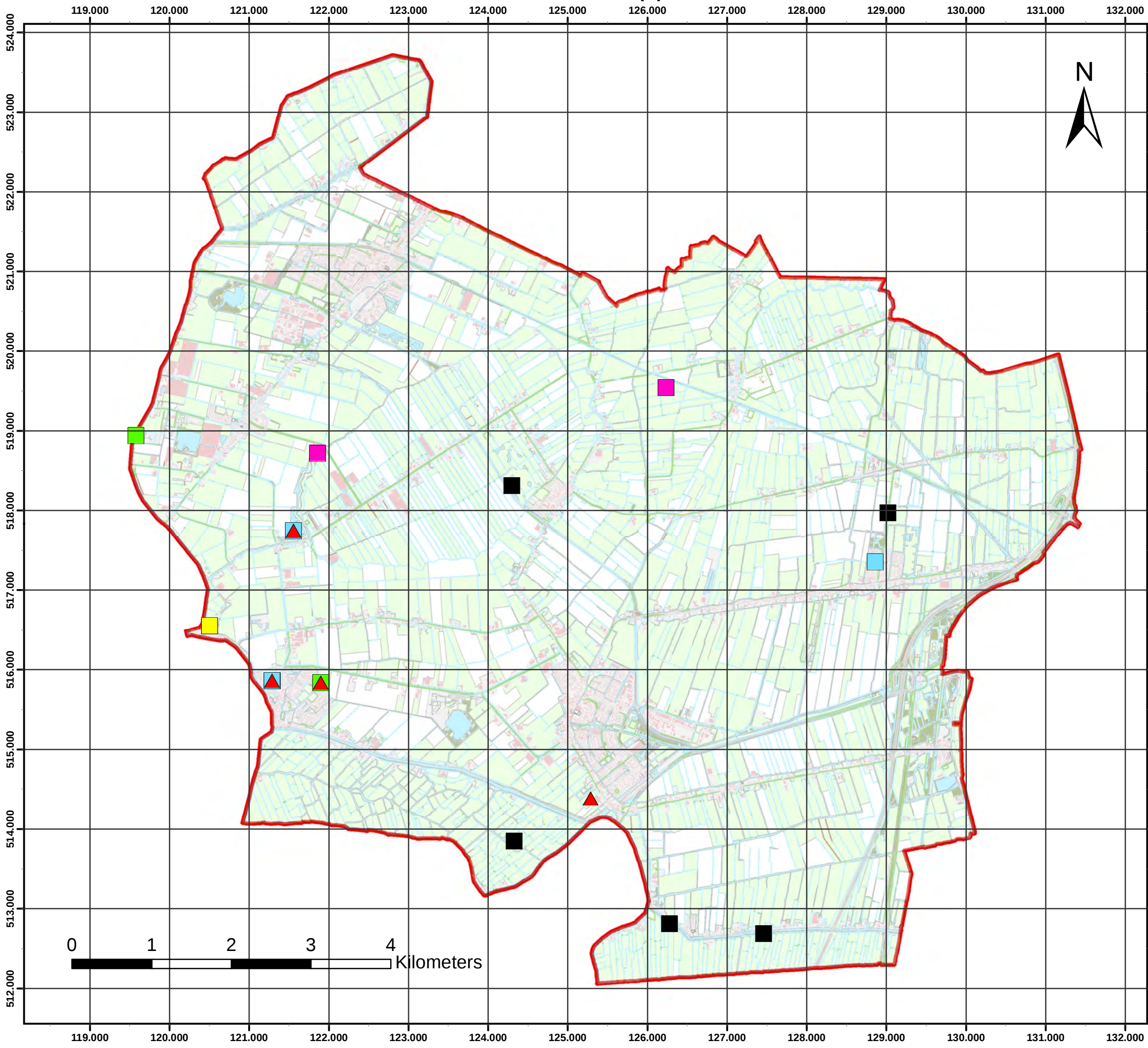
- ▲ Kroeskarper
- ▲ Vetje

1:47.000

Verschillende vissoorten ten oosten van Odam

Amfibieën stippenkaart

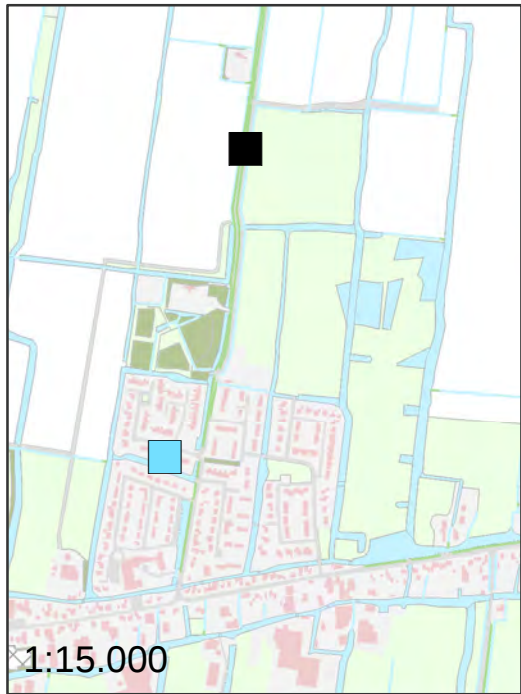
Legenda

Soort

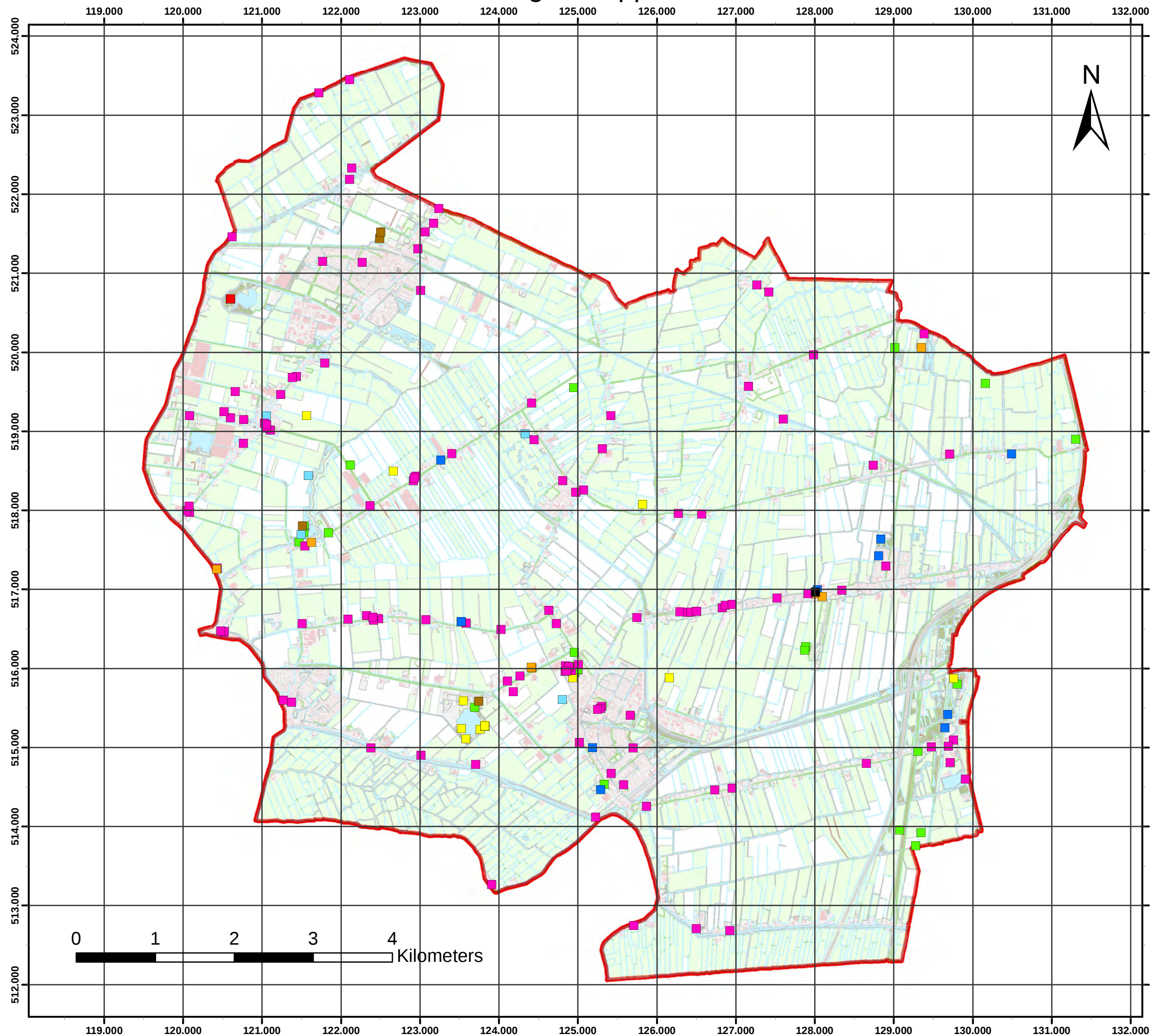
- Bastaardkikker
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker
- Rugstreeppad

1:47.000

Rugstreeppad en Gewone pad bij Oosteinde

Vogels stippenkaart

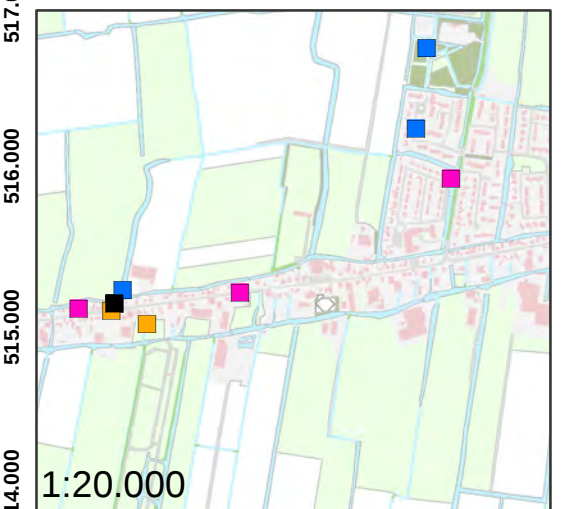
Legenda

Soort

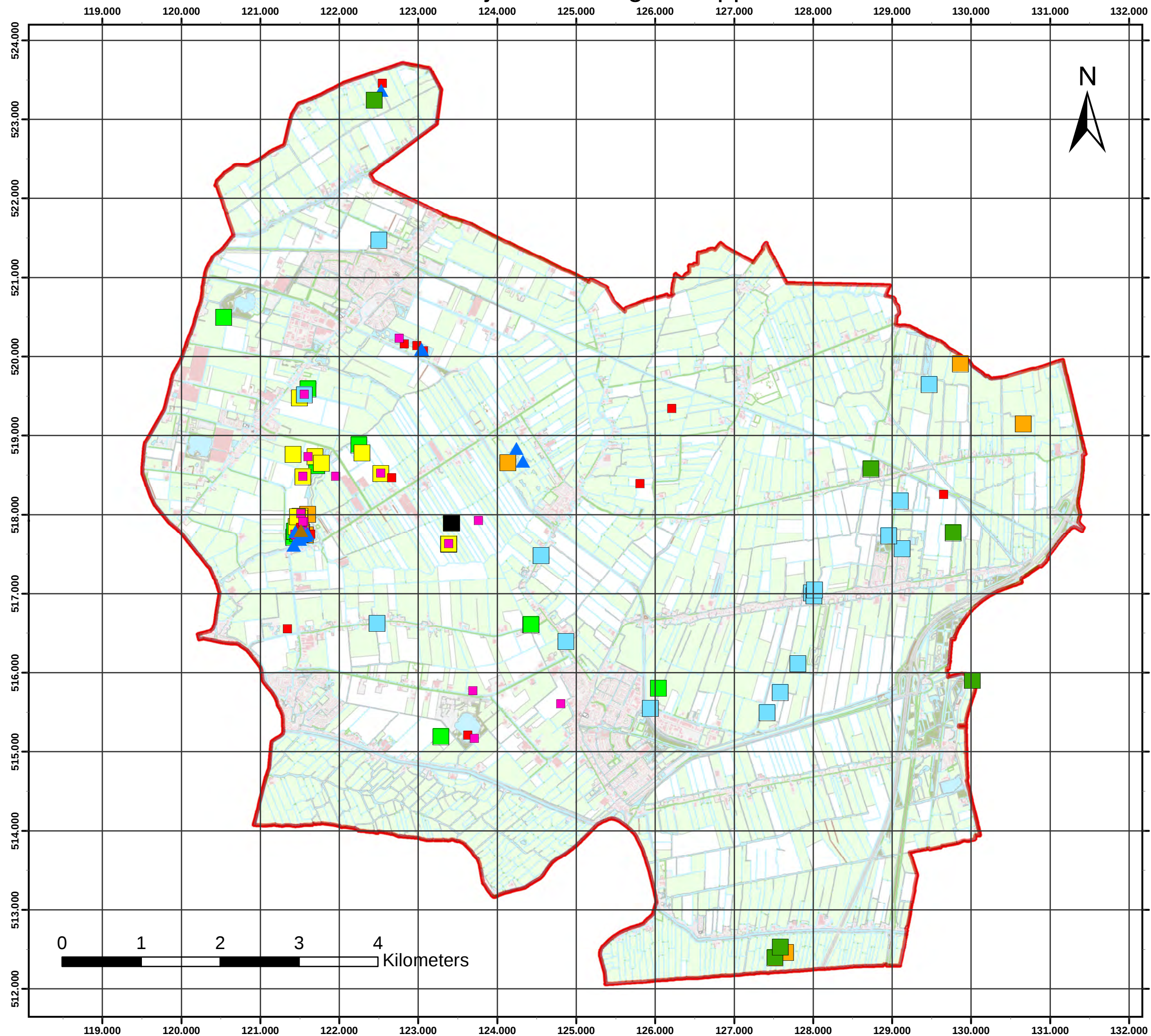
- Boomvalk
- Buizerd
- Gierzwaluw
- Havik
- Huismus
- Kerkuil
- Ransuil
- Sperwer
- Steenuil

1:47.000

Huismussen en verschillende uilensoorten
aangetroffen in Berkhout en Oosteinde

Rode lijst weidevogels stippenkaart

Legenda

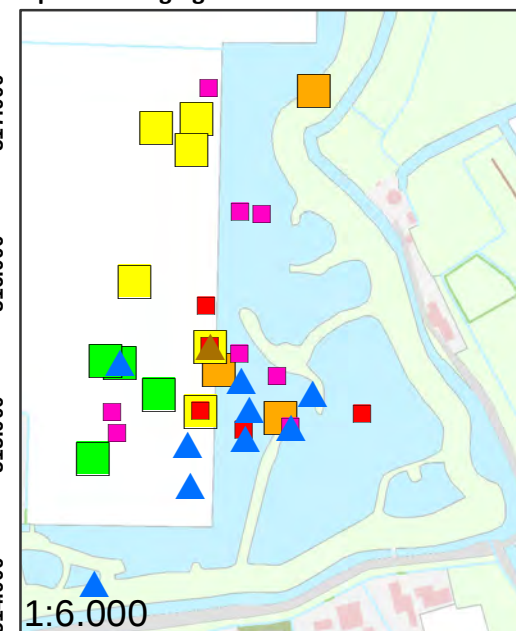
Rode lijst weidevogels

Soort

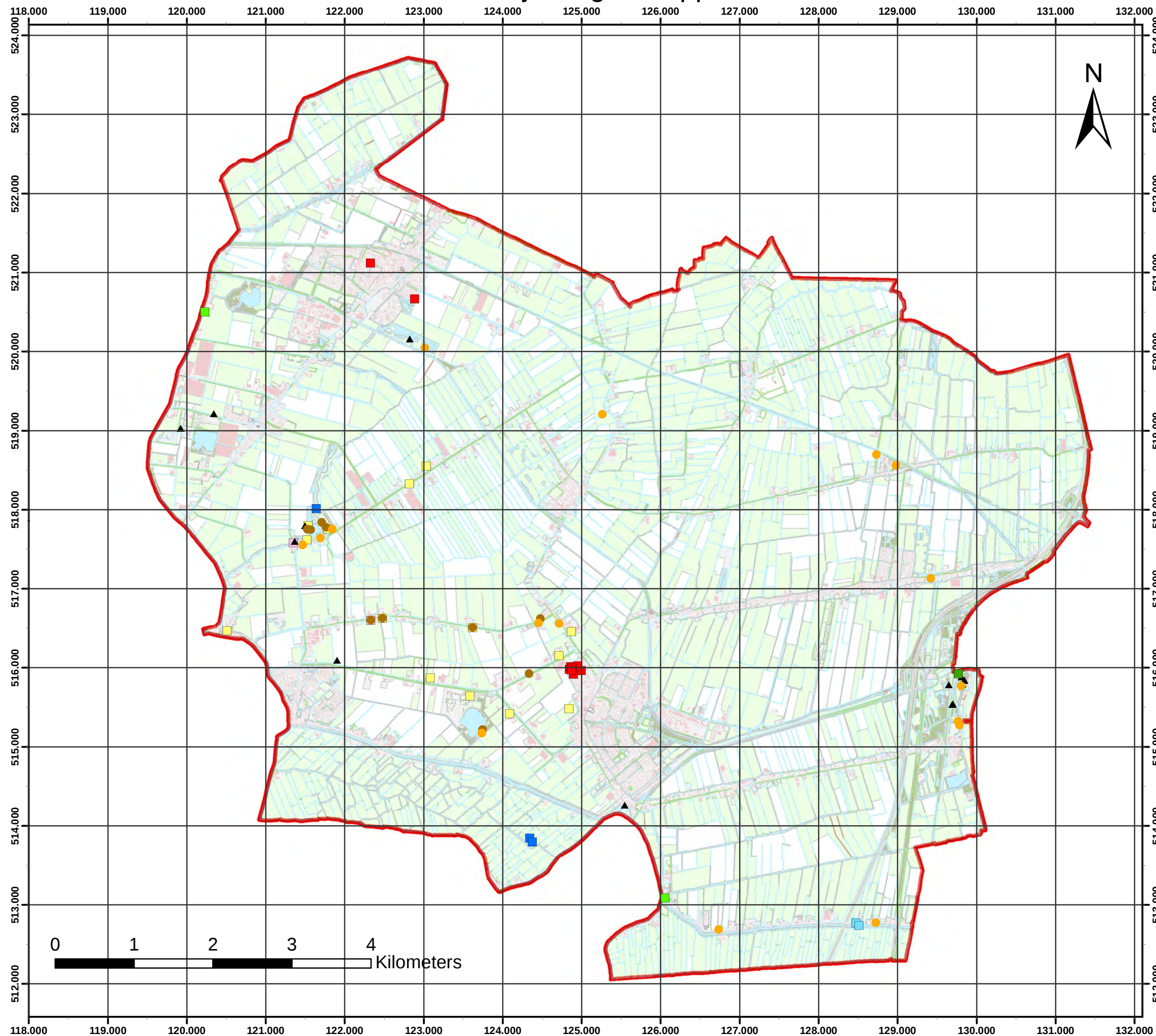
- Engelse kwikstaart
- Grutto
- Patrijs
- Veldleeuwerik
- Zomertaling
- Graspieper
- Slobeend
- Tureluur
- ▲ Visdief
- ▲ Wintertaling

1:47.000

Grote verscheidenheid aan weidevogels
op waterberging Hensbroek

Rode lijst vogels stippenkaart

Legenda

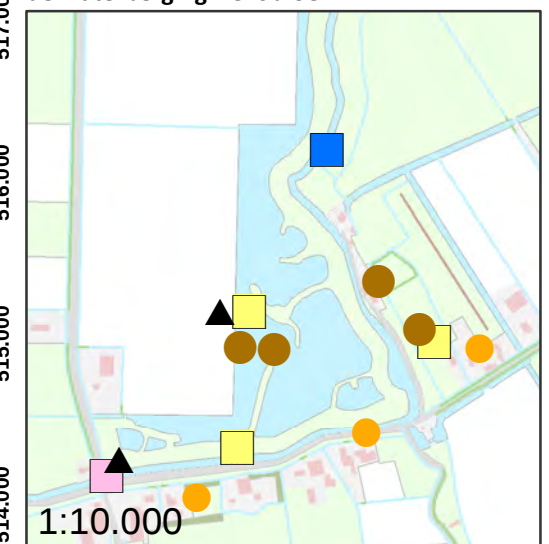
Overige Rode lijst vogels

Soort

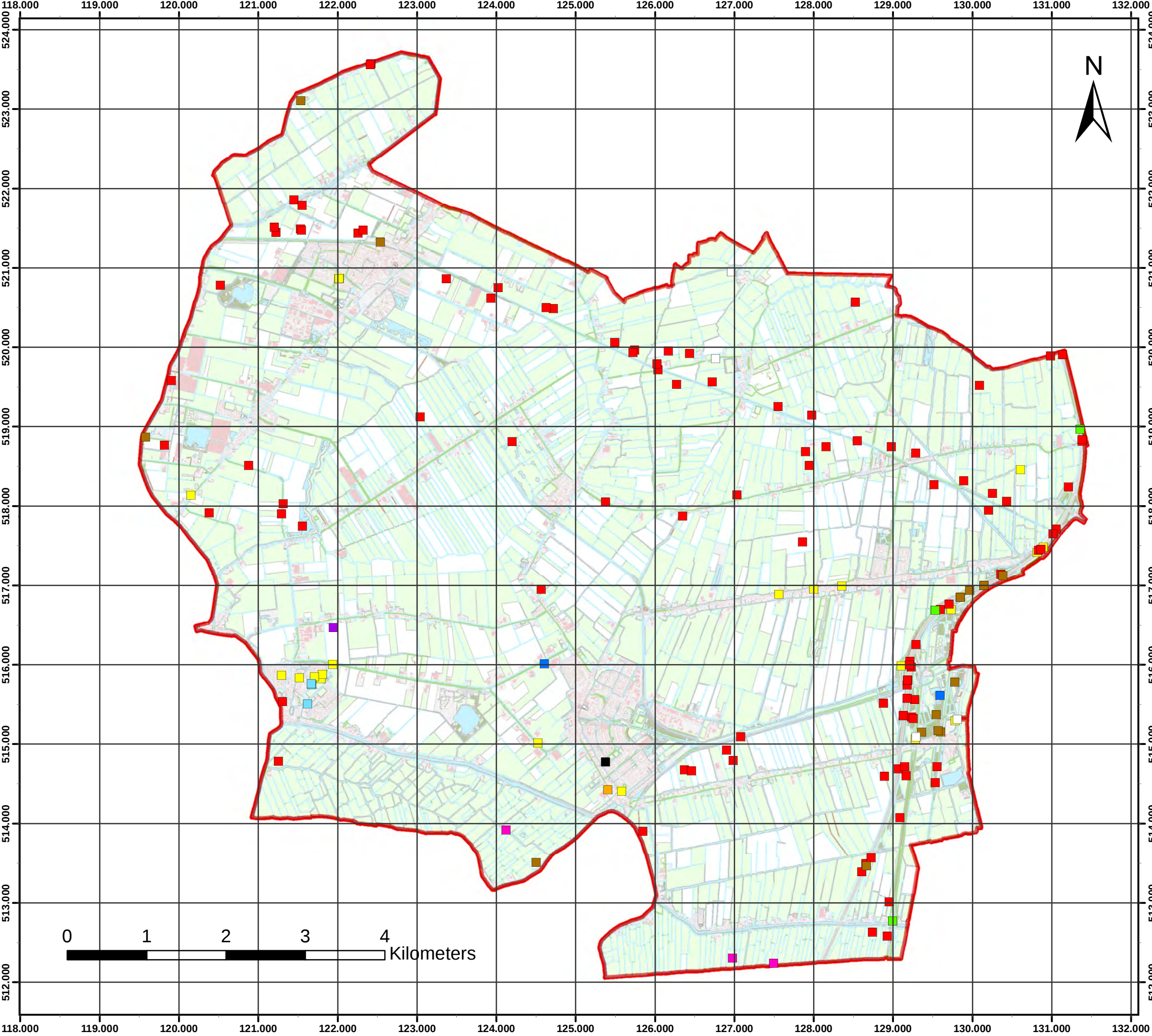
- Blauwe reiger kolonie
- Boerenzwaluw
- Grauwe vliegenvanger
- Huiszwaluw
- Kneu
- Porseleinhoen
- Snor
- Spotvogel
- Ringmus
- ▲ Koekoek

1:47.000

Zes Rode lijst soorten op en rondom de waterberging Hensbroek

Zoogdieren stippenkaart

Legenda

Soort

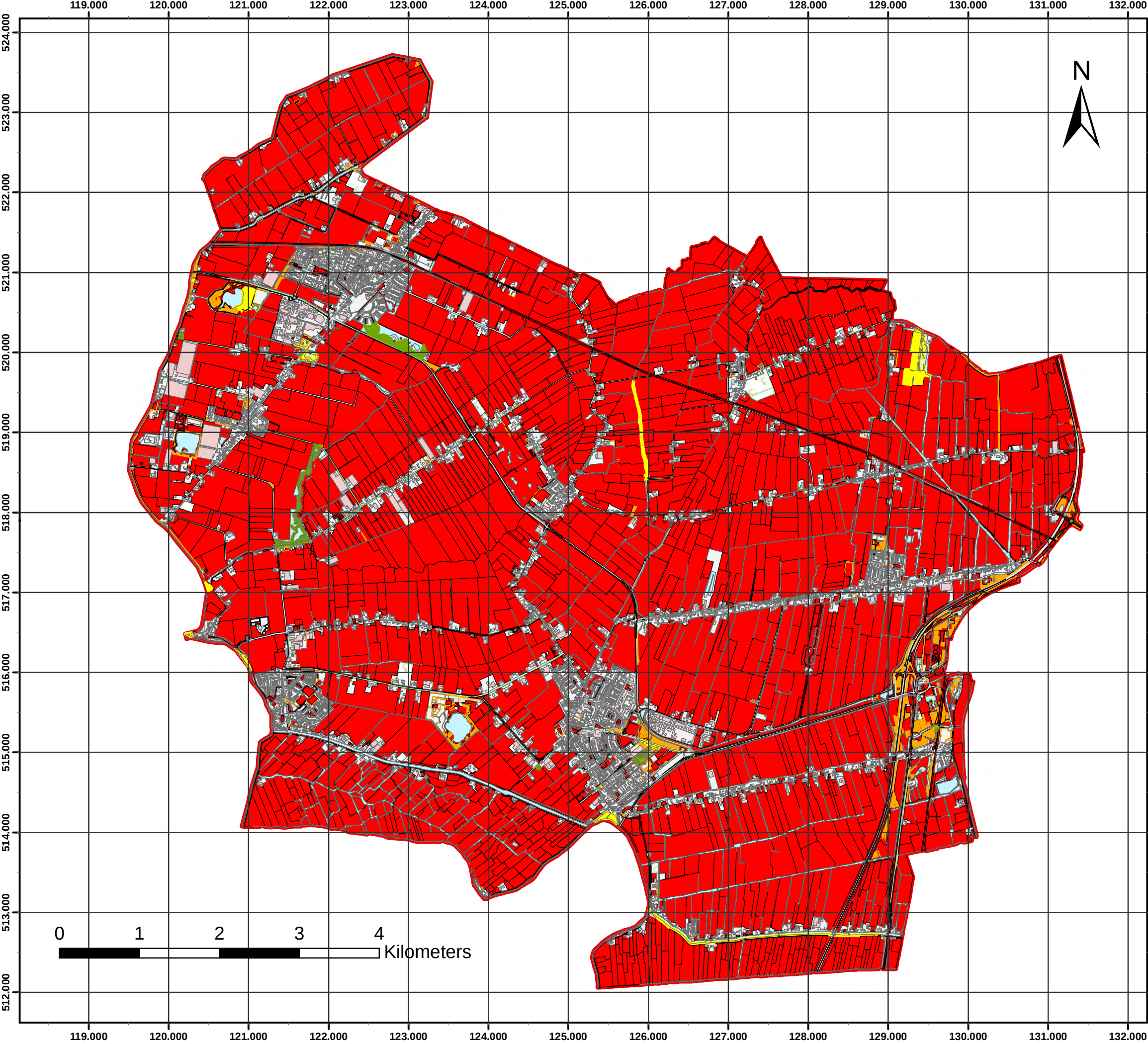
- Bunzing
- Egel
- Gewone dwergvleermuis
- Haas
- Hermelijn
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Mol
- Rode eekhoorn
- Veldmuis
- Wezel

1:47.000

Vleermuisverblijven in Ursem

Biotoopbeoordeling voor Flora (Rietorchis en Daslook)

Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor vissen

Legenda

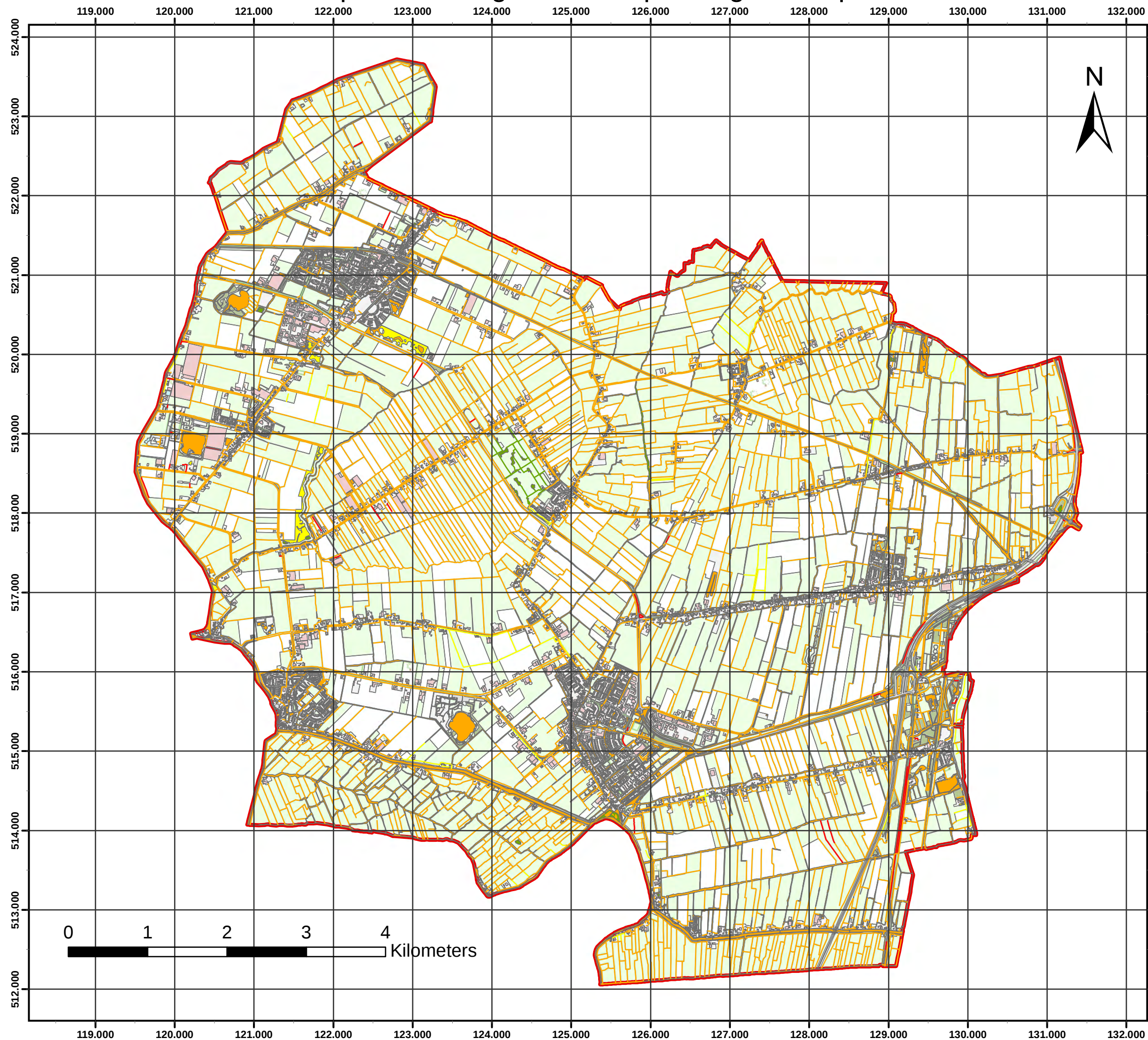
Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor voortplantingsbiotoop amfibieën

Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor landbiotoop amfibieën

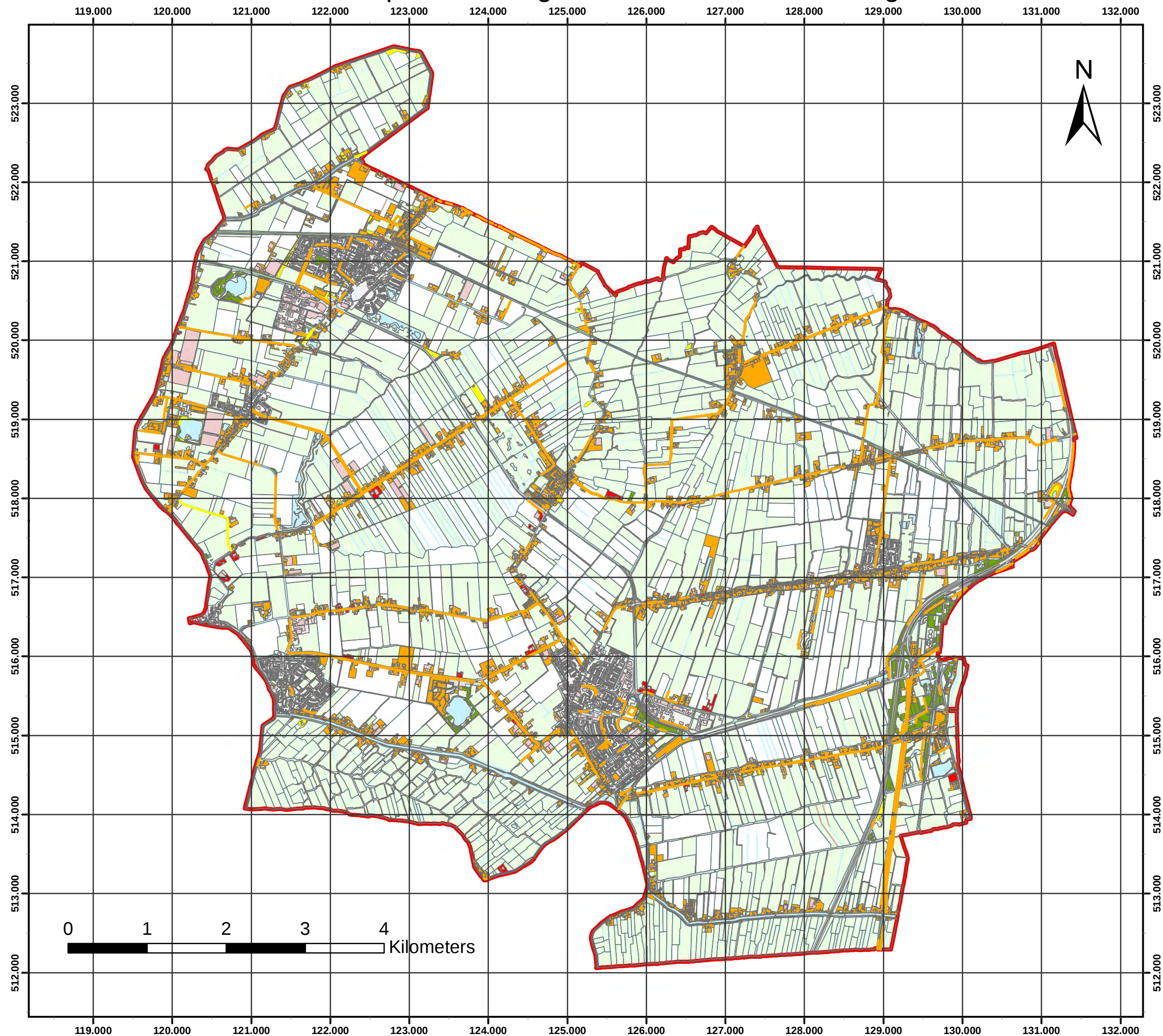
Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor boombewonende vogels

Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor bebouwingbewonende vogels

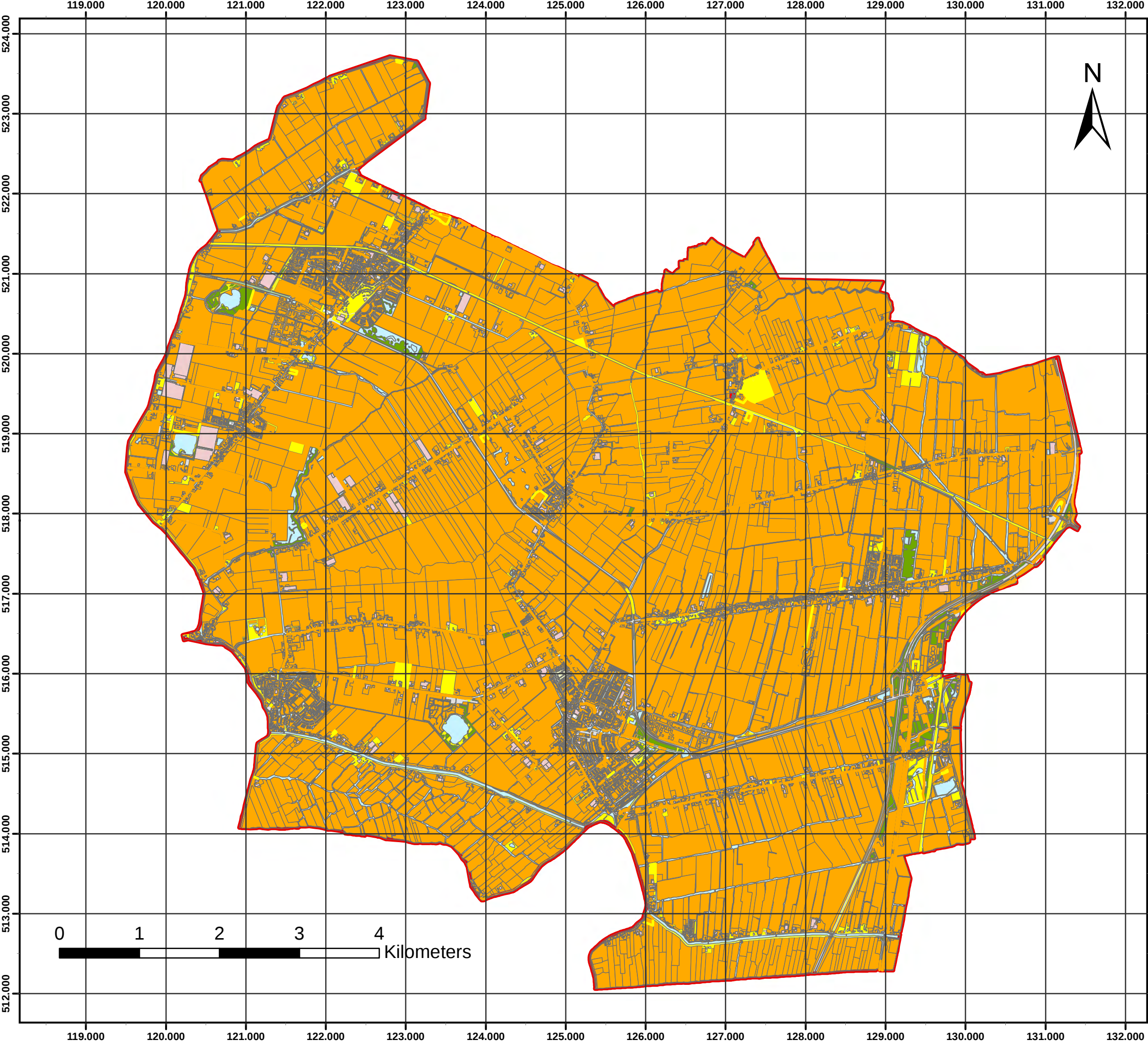
Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor grondgebonden zoogdieren

Legenda

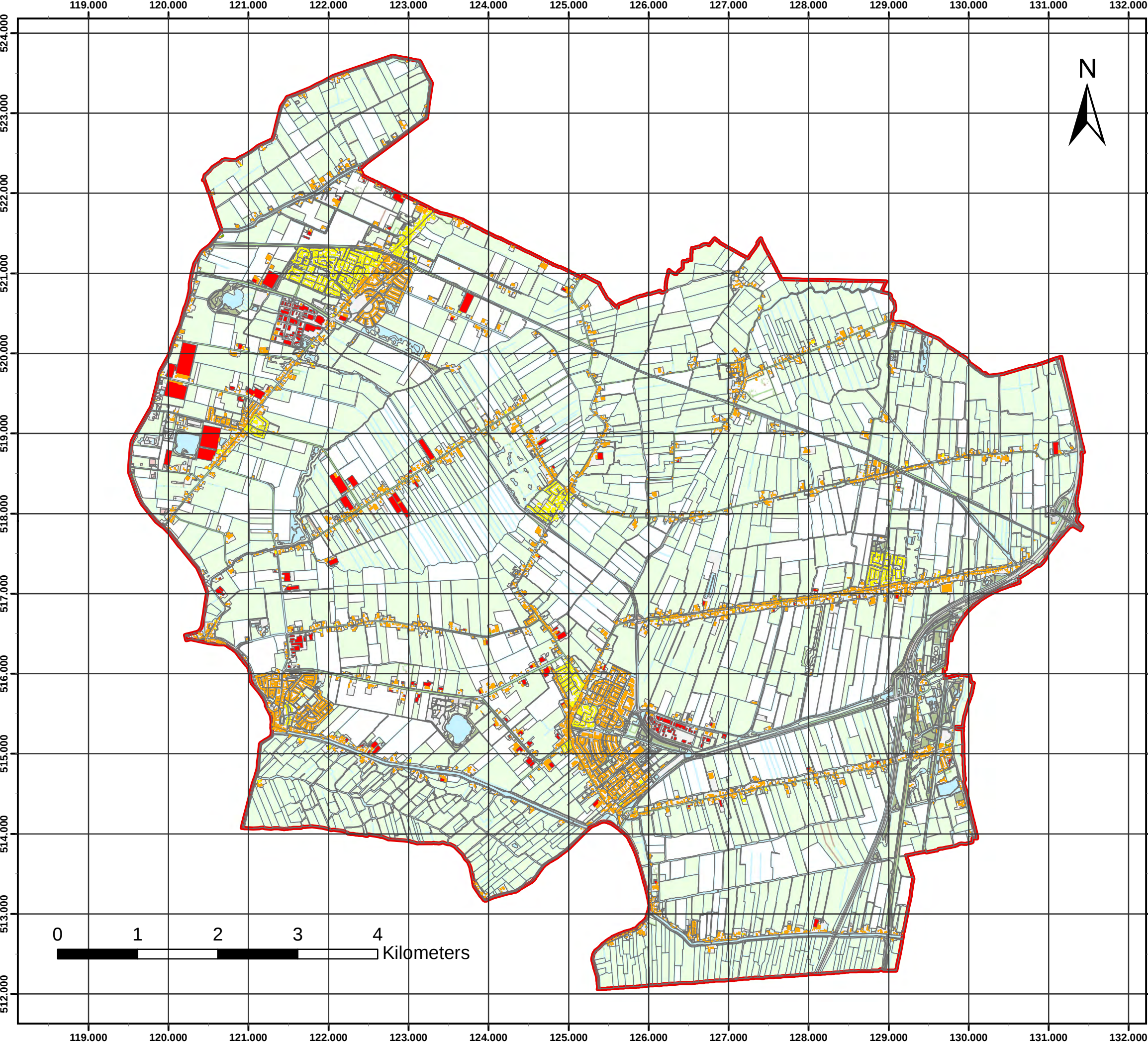
Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor bebouwingbewonende vleermuizen

Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Biotoopbeoordeling voor boombewonende vleermuizen

Legenda

Biotoop

- ongeschikt
- marginaal geschikt
- potentieel geschikt
- potentieel zeer geschikt

1:47.000

Verantwoording foto's omslag:

Waterberging Weijdemeer, eigen foto

Bittervoorn, Jelger Herder

Rugstreeppad, <http://files.planviewer.nl>

Gewone dwergvleermuis, Paul van Hoof

Rietorchis, eigen foto

Ransuil, eigen foto